

DÖRTDİVAN'DA YAŞAMAK

-Denemeler-

Yasin ŞEN

Yayın Bilgileri

Sözbaşı

Dörtdivan’da yaşadığım yıllar boyunca hem düşünceden hem de duygudan yana bol bol nasiplendim. Hem kendimi hem de bu güzel diyârı anlamaya çalıştım. Derdimiz neymiş, onu hissetmeye yöneldim.

Burada uzun bir zaman ikamet ettim (2018-2024). Birkaç yıl da burada görev yaptım. Çocuklarım burada büyüdü ve burada okula başladı. Kaderin bir sırrı olarak burada derin hüznler yaşadım. Bazı zamanlar yalnız, hem de yapayalnız kaldım. Bir kenara çekildim. Yine de Dörtdivan’ı derin bir duyguyla sevdim.

İlhamın bu kadar bol olduğu ve gürül gürül çağıldığı başka bir memlekette bulunmamıştım. Gönlüme duygular geldikçe bir şeyler yazdım. Çoğu vakit bir köşede kendimi ve Dörtdivan’ı dinledim. Yürüyüşlerimde onun bana hissettirdiği şeyler üzerinde düşündüm. Bir çam ağacının dibinde saatler süren tefekkür demlerinde bu diyardan gönlüme yansıyanları duydum.

Dörtdivan’da uzun yürüyüşler yaptım. Özellikle günbatımını seyretmek için tarlalarda ve yollarda yürüdüm. Kışın karların üzerinde, baharda yemyeşil çayırların ve rengarenk çiçeklerin arasında uzun uzun, düşünce düşünce ve Dörtdivan’ı gönlümde duya duya yürüdüm.

Dörtdivan’a şiirler yazdım. Şiirin böylesine çok sevildiği ve yazıldığı bu memleket için bir şiir kitabı çıkardım. Dörtdivan bana o kadar çok şey hissettirdi ve öğretti ki, ona şiirler yazmamak elbette olmazdı. Ben de ona duyduğum muhabbeti ve derin saygıyı mısralarıma taşıdım.

Dörtdivan’ı gönlümde yaşadım. Bu sevginin Dörtdivan’ın kendisi hariç olmak üzere pek az şahidi vardır. Kimselerin pek anlamadığı ve belki hissetmediği bir sevgiydi bu.

Bu memlekette gönülden ve bu kadar neden çok kaynaştım, doğrusu bunun sebebi ve hikmeti üzerinde ben de uzun uzun düşündüm. Doğrusu net bir karara varamadım. Dörtdivan’ı sadece sevdim.

Yalnız, Dörtdivan’ın hem kendisi hem de güzellikleri nice zamanlar ihmal edilmişti. Ben bu güzelliklere hayranlığımı dile getirmeyi kendime görev bildim. Dörtdivan’da yaşarken derlemeler yaptım, şiirler ve denemeler yazdım. Yazdığım yazıları dergilerde yayınlayıp, sonra mümkün olduğu kadar kitap hâline getirdim. Burada öğrendiğim her şeyi ve bilgiyi çok değerli bir nasip bildim.

Dörtdivan sadece sevmekten yana ihmal edilmemişti, kültürünün kayıtlara girmesi konusunda da büyük bir ihmalkârlığa maruz kalmıştı.

Bütün önyargılardan uzak bir biçimde gönlümden gelerek Dörtdivan’a yöneldim. Dörtdivan’ı içimde yaşadım. Bu, hâlen de böyledir. Dörtdivan’da o kadar dolu yaşamışım ki, ne zaman onun bir köşesini düşünsem oraya gitmişim gibi hissediyorum kendimi. Düşünceler ve hayâller gerçeklerden pek de ayırt edilemiyor.

Dörtdivan'ın güzelliklerini anlatmaya pek mecalim yok. Söylediğim gibi onda yaşadığım yıllarda onu bir dost, bir kardeş, bir yakınım gibi gönlümde duydum. Dörtdivan'da hiç yabancılık çekmedim. O güzel memleket bana türlü teselliler verdi. Gönlümü sakinleştirdi. Onun bunca nimetlerini nasıl unutabilirim!

Ben Dörtdivan'ı insanların anladığından ve algıladığından uzak, kendi h limde yaşadım, hissettim ve yazdım. Dörtdivan için denemeler de yazdım. Bu kitapta bu güzel diy r için yazdığım denemelerimi bir araya getirdim.

Bu küçük kitap benim Dörtdivan sevgimin bir eseridir. Kendi duyduğum,  z mden yükselen bir ilhamın, tıpkı yazmaya çalıştığım şiirler gibi yazıya dökülmesidir. Nice yalnızlıkların, nice derin duygulanmaların ve düşüncelerin nihayetinde zaman zaman yazdığım bu kısa yazıların yitip gitmesine gönlüm razı olmadı. Onları burada mümkün olduğu kadar bir araya getirdim.

Yıllar yılı havasından, suyundan,   eklerinden, ağacından, ormanından, yaylalarından, köylerinden, t rbelerinden, tarihinden, ilhamından gıdalandığım; insanıyla g n ldaşlıklar kurduğum, sevdiğim, sevildiğim, bazen de üzüldüğüm fakat hayatı, yaşamayı derinden hissettiğim Dörtdivan'a olan vefa borcumu bir de böyle ödemek istedim.

Yasin şen
Ekim 2025
Bolu

İçindekiler

Sözbaşı

Oğuz Diyarı Dörtdivan'a / Yasin ŞEN

1. Bölüm

Dörtdivan'ı Yaşamak

Güzel Dörtdivan
Dörtdivan Düşünceleri
Şiirin ve Şairin Yurdu Dörtdivan
Dörtdivan'ı Tanıyor Musunuz?
Dörtdivan'da Bahar
Dörtdivan'da Sabah...
Dörtdivan'da Yağmurlu Bir Sabah
Dörtdivan'ı Anlamak
Dörtdivan'ı Yaşamak
Bir Nefes Dörtdivan
Dörtdivan Hisleri
Dörtdivan Akşamları
Dörtdivan'ın Kuşları
Dörtdivan'da Kar ve Sis
Dörtdivan'a Kar Yağıyor
Dörtdivan'ın Çiçeklerine Dâir
Bir Dörtdivan Duası Yerde Yatma Nûrda Yat...
Dörtdivan'da Yürürken...
Dörtdivan Notları
Dörtdivan'a Veda
Dörtdivan Hüznü
Servet Yüksel'in Rüyası

2. Bölüm

Dörtdivan Yollarında

Bolu'dan Dörtdivan'a
Dörtdivan'dan Gerede'ye
Dörtdivan Yollarında
Erenler'e Doğru
Ümmî Kemâl Hazretlerini İlk Ziyaretim
Ümmî Kemal Hazretlerinin Huzurunda
Himmet Dede'nin Himmeti
Himmet Dede'ye Yürüyüş
Dörtdivan ve Mengen'de Bir Hıdrellez Günü

3. Bölüm

Ulusu'yun Daveti

Ulusu'yun Daveti
Ulusu'yun Yanında
Ulusu'ya Doğru...
Ulusu Üzerine Düşünceler
Ulusu'yun İlhamıyla
Günlük'ten... Ulusü'yun Yanında Bir Gün

4. Bölüm

Dörtdivan Yaylalarında

Dörtdivan Yaylalarının Hissettirdiği
Amanlar'da Yürümek
Dörtdivan Karaevli Yaylası'nda Muhabbetli Bir Gece
Dörtdivan'ın Ortaköy Yaylalarında Bir Gün
Dörtdivan-Cemaller'in Kirazlı Yaylası'nda Bir Gün
Sesveren Kayası
Sorkun Aladağı

OĞUZ'UN DİYARI DÖRTDİVAN'A

Çıktım yücesine seyrettim onu
Oğuz'un kadimden ili Dörtdivan
Şu seyrin nihayet geliyor sonu
Bahar'da Bolu'nun gülü Dörtdivan

Sevgisi sevdası derindir bende
Bilmem ki tesiri var mıdır sende
Muhabbet merhamet güzellik onda
Dağların heybetli yeli Dörtdivan

Baharla gönenir ovalar dağlar
Beni mest eyliyor bahçeler bağlar
Anlarsan burada destanlar çağlar
Oğuz boylarının yolu Dörtdivan

Gizlenir muhabbet hemen özünde
Oğuz'un duyulur dili sözünde
Güzellik ihtişam vardır yazında
Çiçeğin güllerin alı Dörtdivan

Ne var da bu kadar sevmişim onu
Anlatmak mümkün mü sizlere bunu
Anlayıp kabullen ne olur şunu
Hikmetin şiirin balı Dörtdivan

Yürürüm yolları tefekkür olur
Gönülde duyduğum teşekkür olur
Neler de söylerim tezekkür olur
Türlü güzellikle dolu Dörtdivan

Yasin ŞEN

1. Bölüm

DÖRTDİVAN'DA YAŞAMAK

GÜZEL DÖRTDİVAN

Güzel Dörtdivan!

Sen elinden gelenin en güzelini yaptın. Daha nasıl olabilirdi ki? Seni seveni sahiplendin. Kendine çekmeyi başardın. Tuttun onu. Her türden güzelliğini gözlerinin önüne serdin. Bir gün de aç ve açıkta koymadın. Bir yavruyu besler gibi besledin.

Ah güzel Dörtdivan! Daha ne olabilirdi, bundan güzel ne yapılabilirdi! Sen en güzelini, en güzel şekilde yaptın.

Anlamak isteyene anlattın, seveni sevgiyle karşıladın. Sana böhlan edenlere en güzel karşılığı verdin. Sustun. Hem de ne güzel sustun. Daha güzeli ne olabilirdi! Kızmadan, kırmadan hem de...

Ben senin gibi olamadım. Kızana kızdım, seveni sevdim.

Tarlalarında yürüdüm çok zaman sakinleşeyim diye. Türbelerinde huzur buldum. Karla kaplı nefis dağlarını seyrettim. Çiçeklerini kokladım. O güzelim yayla sularından içtim. Köylerini gezdim. Ormanlarını dolaştım.

Daha güzeli ne olabilirdi! Sen seni seveni en güzel biçimde ağırladın ve onu aziz tuttun. Elin dar olsa da gönlün geniş. Bunu gösterdin. Daha güzeli ne olabilirdi! Sen en güzelini, en iyisini yaptın.

Sana hor bakanlara hiçbir karşılık vermediğin hâlde derinden derine üzüldüğünü benden başka duyan var mıydı?

Üzgündün sen Dörtdivan. Bir dost arıyordun kendine. Onu buldun. En güzel biçimde çektin onu kendine. Bırakmayı hiç istemedin. Zaten bırakmadın. O da seni bırakmadı. Seni sevdi, hem de çok derinden sevdi seni Dörtdivan. Anlatmak değil anlamak istedi seni ve kendini.

Sen ona en güzel karşılığı verdin. Daha güzeli ne olabilirdi! Sen en güzelini yaptın. Yapabileceğini ve elinden gelenin en iyisini...

DÖRTDİVAN DÜŞÜNCELERİ

Dörtdivan'a geleli iki yıl kadar oldu. Bu güzel memleketi asla bir gurbet gibi görmedim. Buraya gelir gelmez duyduğum ilk şey şu oldu:

Dörtdivan benim içimdeki saklı vatandı. Buraya gelmek ve burada göreve başlamak içten içe hep özlediğim bir vatanı taşıyla toprağıyla, dağıyla yaylasıyla görmek gibiydi bir bakıma. Bu sükûnet, bu tefekkür, Dörtdivan'ın havasında gizlenmiş şiir zihnime ve kalbime iyi geliyor. Bütün bunlar zaman zaman gönlüme doluyor.

Ben de onu aziz bir dost bilip Dörtdivan'ın bana söylediklerini yazıya döküyorum, sayfalara aktarıyorum. Dörtdivan, kendine kadim bir dost bulmuş gibi sevinçli bu yüzden. Ben onun sevincini çok derinden hissediyorum.

Çocuklarını hep gurbetlere salmış bu diyar yorgun, gariban analar gibi içli, boynu bükük ve mahzun... Her şey ve herkes gibi kendisini seven kişileri arıyor Dörtdivan.

Dörtdivan'ı birazcık sevmek bile insan gönlüne çok bereketli oluşlar ihsan edecektir, buna eminim. Bu kadim Türk yurdu hakikî sevdalılarına hasret, öylece bekliyor. Onu daha da güzelleştirecek, onun ne dediğini hissedecek hakikî sevdalılara...

Gecenin bir deminde dışarı çıkın, yol boyunca yürüyün ve tertemiz havayı ciğerlerinize aziz bir nimet bilerek çekin. Sonra tefekkür hâlinde yürürken Dörtdivan'a birkaç iltifatta bulunun. Yine geceye Dörtdivan'la ilgili güzel sözler bırakın. Mesela havasını methedin. Gökte yükselen ayı sevgiyle izleyin. Bu aziz topraklara duyduğunuz muhabbeti samimi bir şekilde dile getirin. O zaman Dörtdivan'ın içli bir muhabbeti gönlünüzde derinleştirmeye başladığını hissedeceksiniz.

Yolda yürürken bu toprakların çilekeş insanlarını düşünün, onları anlamaya çalışın. Elemlerini, kederlerini, hüznlerini hissedin. Bu insanın garibanlığındaki ihtişamı ve Türk'ün asaletini görün. Dörtdivan insanını yargılamadan ve onları anlamaya çalışarak sevin. O zaman Dörtdivan size bir vatan duygusunun en bereketli oluşlarını armağan edecektir.

Güzel ve yalnız duran her vatan toprağı gibi Dörtdivan da seilmeyi bekliyor ve bunu hak ediyor. Bu aziz topraklar, yüzlerce yıldan beri bizi besleyen bu güzel memleket bunu bizden bekliyor ve istiyor.

Az önce Dörtdivan'ın havasında gizlenmiş şiirden söz etmiştim. Dörtdivan, şiirini kendinde damıtan ancak onu dile getirecek şairini bekleyen mahzun bir memlekettir. Dörtdivan'daki şiiri hissetmek demek onun şarkısını söylemek demektir. Yeter ki bir şair çıksın ve o şiiri dillendirsın! İşte o vakit bu aziz memleketin gönlü neşelenir, mahzunluğu gider, eline yüzüne renk gelir. Bütün ilhamları sizin duyabileceğiniz bir ses hüviyetine bürüyerek size takdim eder. "Dörtdivan'da hiçbir şey yoktur!" demek bu yüzden ona iftirada bulunmak demektir. Dörtdivan'da her şey vardır. Ancak bunlar, Dörtdivan'ın kendisine verdiklerine ihtiyaç duyanlara, bu tefekkürü ve sessizliği isteyenlere hitap etmektedir.

“Yokluk” çok izafî bir kavramdır. Bir şeyin olmadığını söylemek sizin neyi aradığınızı gösterir. Dolayısıyla o, söyleyenin fikrini ifade eder. Mevcut durumun mutlak hâlini değil...

Dörtdivan’da bir insanın arayabileceği tefekkür, sessizlik, şiir, menkıbe, tarih, kültür en yoğun şekilde vardır ve yaşanmıştır. Fakat şunu da kabul etmek gerekir ki, burada insanların hayatını devam ettirebilmesi için gerekli şartlar pek mevcut değildir. Bunu söyleyebilir ve kabul edebiliriz. Bu şartların en başında ekonomik meseleler gelir. Dörtdivan’ın sürekli göç vermesinin en büyük sebebi budur. Bunun bir gün tersine döneceğini, bu aziz vatan topraklarının hak ettiği değere kavuşacağını ümit ediyorum. O gün geldiğinde bütün yalnız bırakılmışlığına rağmen bu topraklar gelenleri beslemeye devam edecek, onlara bir vatan duygusunun bütün sıcaklığını yeniden hissettirecektir.



Dörtdivan Aşağıdüğer Köyü.

ŞİİRİN ve ŞAİRİN YURDU DÖRTDİVAN

Dörtdivan'da şiir çok yazılır. Dörtdivan'dan şair de çok çıkar. Asırlardan beri burada yetişen şairler bize bunun böyle olduğunu söyler.

Bu memlekette asırlardan beri şiir okunur, yazılır, sevilir. Dörtdivan bunca ilhamı sevgiyle kendinde yaşayana takdim ediyor. Sevmeden, Dörtdivan'ın güzelliklerini fark etmeden ondaki şiirle tanışamazsınız.

Dörtdivan'da şiirin üç yönü vardır: doğa, hikmet ve insan. Şiirin doğması için bunların bir araya gelmesi gerekir.

Tabiat hemen her mevsimde Dörtdivan'da muhteşem güzelliklerini cömertçe insana sunmaktadır. Hikmet, hayatın çilesinden geçmiş ve bununla beraber kendi özüne çekilmeyi tercih etmiş kimselerin nasibidir. Dertli ve yaralı bir insan Dörtdivan'daki doğayı ve hikmeti fark ettiğinde şiiri de bulmuş olur.

Yürüdüğünüz yollarda, yaşadığınız köylerde ve yaylalarda, o kadim ağaçlarda ve ormanlarda nice ilham, yaşanmışlık, bilgi ve hatıra vardır. Bunların duyulabilmesi ancak insanın sevgiyi gönlünde yaşatabilmesiyle ilgilidir.

Siz bir yere gittiğinizde hiçbir bilgiye sahip olmayabilirsiniz. Fakat bir insan, sezgisiyle, kalbiyle, gönlüyle yaşadığı yeri duymalı, hissetmeli ve anlamalıdır. İşte Dörtdivan bir insandan bunu bekler. Eğer sevgi yoksa mekân, insana ilham vermez. Dörtdivan böyledir. O, her memleket gibi sizin onu sevip sevmediğinizi çok iyi hisseder.

Dörtdivan'ı sevmek gerekir. Bir sevgiyi ondan esirgeyenler ondaki şiiri ve ilhamı da duyamaz. Hatta bilgiden yana bile nasipleri azdır. Bir diyarın saklı güzellikleri sevgiyle ortaya çıkar. Şiir de öyledir. Dolayısıyla sevgi varsa şiir de vardır. Dörtdivan'ın ilhamı ve şiiri bu sevgiyle ortaya çıkar.

Bu âlemdeki her şey insan için yaratılmıştır. Öyleyse Dörtdivan'ın güzellikleri de bundan uzak değildir. Yalnız siz bir güzelliği fark etmeyince o geriye çekilir, saklanır, kimseyle ilgilenmez olur. Bu memleket de öyledir.

Dörtdivan hem kendisine hem de insandaki derinliği anlamaya uzak olanlar yüzünden iyiden iyiye kendi özüne çekilmiş. Asırlar içinde yorulmuş, üzülmüş. Her gelen bir keder bırakmış ona. Halbuki bu diyar sevilmeliydi, yazılmalıydı, sevgisi ve ilhamı gönüllerde duyulmalıydı.

Bunu yapabildiğiniz zaman Dörtdivan'daki şiir ve şairlikle de tanışmış olursunuz. Dörtdivan, kendisini seven kimseden şiirini esirgemez. Çünkü o şiirin ve şairliğin yurdu. Şiir ve şairlik Dörtdivan'ın ezelden nasibidir.

DÖRTDİVAN'I TANIYOR MUSUNUZ?

Dörtdivan'ı tanıyor musunuz?

Sayık köyünde doğan Koroğlu'nun, Yukarıdüğer'de doğan Âşık Ahmed-i Dîvânî'nin, Himmet Dede'nin, Samurkaş Dede'nin, Şih Şehriban'ın, Dörtdivanlı Hilmî'nin, Servet Yüksel'in yurdu olan Dörtdivan'ı...

Dörtdivan'ı biliyor musunuz? En az dört beş asırdır ayakta duran Babahızır Camii, merasimlerde söylenen nefis ilahileri, şiir hazinesi cönkleri, baharda zümrüt gibi çimeniyle güzelim yaylaları ile...

Dörtdivan'ı tanır mısınız? Oğuz kültür mirasının köylerinde, yaylalarında hüküm sürdüğü bu güzel toprakları... Etrafını çevreleyen Aladağlar'ı... Dağlarından, yaylalarından süzülerek akan akarsuları ile...

Dörtdivan'ı tanıyor musunuz? Her asırda kıymetli ve büyük bir şair çıkarmayı başaran bu belde Dede Korkut'un üslubuyla konuşan bir Düldül Mevlüt'ün yetiştiğini biliyor musunuz?

Dörtdivan'ın bilir misiniz? Asırlardan geçerek günümüze uzanan kültürüyle, güzelim Oğuz Türkçesiyle...

Dörtdivan'ı sahiden tanıyor musunuz?



Bir Dörtdivan Evi. Aşağısayık.

DÖRTDİVAN'DA BAHAR

Bu güzel günde Ulusu'yun kenârında baharın güzelliklerini, doğanın nimetlerini temaşa ediyorum. Hava biraz serin. Hafiften de  iseliyor. Ulusu yağan yağmurlardan ötürü bulanık akıyor. Her yeri mor sümbüller başta olmak üzere rengarenk   ekler kaplamış.  eşit çeşit kokular burnuma doluyor.

Baharın güzellikleriyle tazeleniyorum. Kuş seslerini bir m sik  faslı gibi ruhuma  iriyorum. Bu taze yeşillik de gözlerime bir ziyafet sunuyor. Sessiz, sakın seyrediyorum doğayı. İnsan ruhu bu güzellikten besleniyor. Ruhumuz bundan gıdalanıyor.    nk  kışın toprağın derinliklerinde gizlenen onca tohum ve hayatiyet, baharda gün yüzüne çıktığı gibi insan ruhunun derinliklerinde gizlenen tecrübeler, ilham ve düşünceler de bahar günlerinde böylece daha görünür oluyorlar. Bu yüzden baharın insana coşkunluk veren hallerini bir hayranlık duygusu içinde gönlümde buluyorum.

Ben de doğadan aldığım ilhamı, gönlümde duyduğum bu güzellikleri yine yazarak tespit ediyorum.    nk  gören ve görünen arasındaki sır bunu gerektiriyor. Burada var olmanın asıl güzelliği duygularda gizlidir. Her şey yazılmıyor, yazılamıyor belki. Fakat burada duyulan hislerin azdan çoktan yazıya dökülmesi gerekiyor. Bence Dörtdivan da benden bunu istiyor.

DÖRTDİVAN'DA SABAH

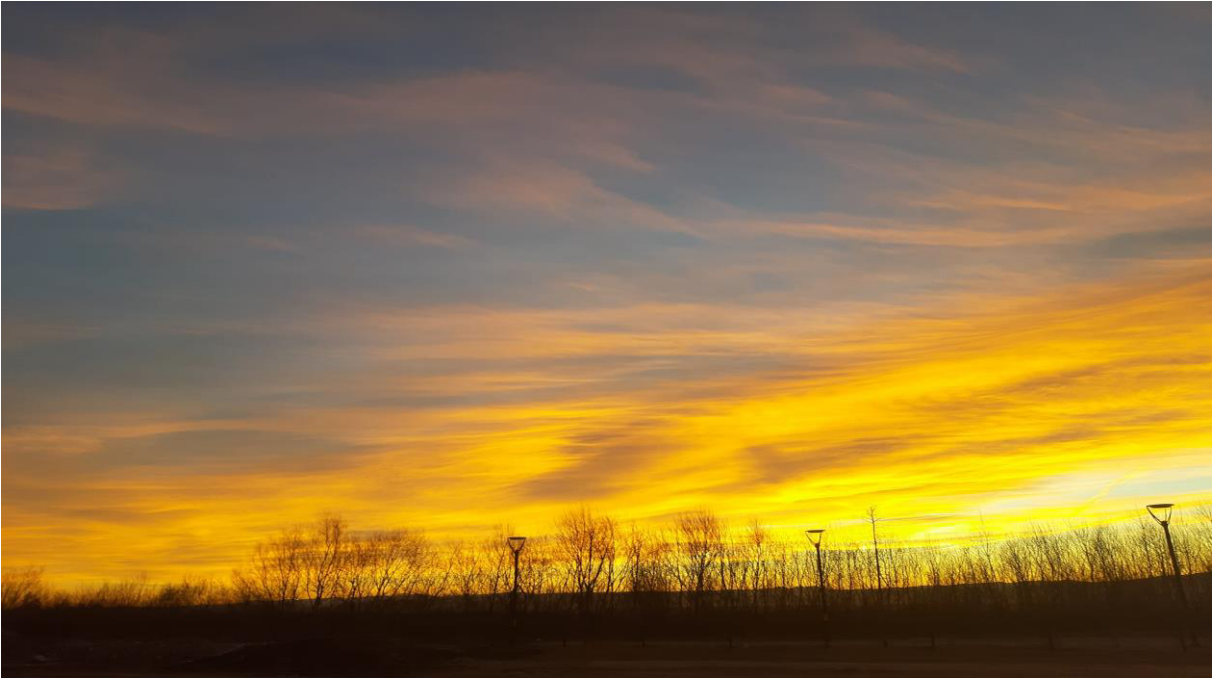
Bahar geldiğinde Dörtdivan'da her sabah kuş sesleriyle uyanıyorum. Ufuklar yavaş yavaş ağarıyor. Hava­ların açık oldu­ğu zamanlarda güneşin doğumu çok keyifli tablolar meydana getiriyor Dörtdivan'da. Tıpkı gün batımlarını seyretmek gibi...

Pencereyi açıp tertemiz havayı ciğerlerime çekiyorum. Lacivert göğü seyrediyorum. Ortam aydınlandıkça Aladağlar daha belirgin oluyor. Bu dağları seyretmekten huzur buluyorum. Yağmur yağdığı zamanlar ise toprağın ıslak kokusu ve çeşit çeşit otların, çiçeklerin rayihası içime doluyor. Her nefesim bir sevgi hâlinde ciğerlerime doluyor.

Doğanın uyanışını seyrediyorum. Dörtdivan'da bu yüzden sabahın erken vakitlerinde hem bu memleketin hem de gönlümün derinlikleriyle daha meşgul olurum. Mekâna anlam katan insan değil midir? Dörtdivan da belki bunu sezdiğinden beri ilhamını hele bu sabah vakitlerinde bana duyurmada oldukça cömerttir. Ben de Dörtdivan'ın bana duyurduklarını yazıya dökmeyi bir gönül borcu bilirim.

Mekâna sinmiş yaşanmışlıklar bir hatıra, bir ilham, bir düşünce, bazen de bir bilgi hâlinde gönlümüze ve zihnime akseder. Bu, bende çoğu zaman böyle olur. Dörtdivan'ın yüzlerce yıllık yaşanmışlıklarıyla böylesine çok ilgilenmemde buradaki tecrübeleri bir şekilde duymuş olmam yatar. Tabi burada sevgi esas ve gerekli bir şeydir.

Dörtdivan'da sabahları genelde çok erken kalkar ve bu tertemiz memleketin her yerine sinmiş mis gibi havayı bir müddet ciğerlerime doldururum. Sadece temiz havayı mı? Dörtdivan'ın bana hissettirdiği onca güzellik ve ilham da olabildiğinde gönlüme yansır bu sabah vakitlerinde. Mekân ve insan arasındaki bu manevi alışveriş Dörtdivan'ın kendisini seven bir kalbe armağanıdır.



Bir Dörtdivan Sabahı

DÖRTDİVAN'DA YAĞMURLU BİR SABAH

Dörtdivan'da geçirdiğim yağmurlu günler bende hatıraların daha derinden duyulduğu zamanlar olur. Evlerin çatılarına değen yağmur taneleri, kuşların sesleri, yağmurla beraber ortaya çıkmış toprak kokusu, dağların büründüğü görüntüler bende derin çağrışımlar meydana getirir. Böyle vakitler bir kenara çekilip hem kendimi hem de doğayı izlerim. Hissettiğim şeyler içerisinde beni çocukluğuma götüren kokular ve görüntüler olur. Onları bir müddet bir hasret duygusuyla beraber hatırlarım.

Dörtdivan'ın yağmurlu sabahlarında hayatın bütünlüğünü sezerim. Zamanın insanda nasıl biriktiğini duyarım. Geçip giden bu hayatı sanki biraz derinden kavrarım. Yağmurlu günlerde içime dolan hatıraları yüklenip gelmiş toprak kokusuyla beraber yaşadığımı anlarım.

Hatıraları insana duyuran yerler, bunu yağmurlu günlerde daha çok yapar. İnsanın dikkati hem kendine hem de tabiata dönüktür. Bence insanın hisleriyle doğa arasında bir bütünlüğün ve uyumun yaşandığı en müstesna vakitler yağmurlu günlerde olur.

Bunu anladığımdan beri penceremi açıp yağmuru yudum yudum içen doğayı seyrederim. Yeşil tarlalar, mor dağlar ve gri gökyüzünün gönlüme söylediklerini hissetmeye çalışırım. Bazen bunda derin bir huzur bulurum. Şu güzelim tabiata sinmiş o kadar tecrübe, duygu, düşünce ve ilhamın beni beklediğini duyumsarım. Böylece tabiatın o tatlı sesleriyle birlikte Dörtdivan'la aramızda bir yârenlik başlar. Yaşadığım şu memleketle olan gönül bağımı kuvvetlendiren böyle anları ben kaçırmak istemem. Sessizce, sakince onu yaşamak isterim.

Dörtdivan'da yağmurlu bir sabah vakti dışarıya çıkıp bu güzelliği kendimce yaşamak istedim. Birazcık yollarda yürüdüm. Ulusu'yu izledim. Mor dağlara baktım. Yaşamın kımıldanışlarını, baharın tazeliğini, yaşama arzusunu içimde duydum. Bu güzelliği bizlere yaşattığı için Yaradan'a şükür hisleriyle doldum.

DÖRTDİVAN'I ANLAMAK

Her mekân, her memleket anlaşılacak, duyulmak ister. Orada bulunan yaşanmışlıkları, tecrübeleri hisseden bir gönlü bekler. Bir memleket söz konusu olduğunda bundan daha doğal bir şey bilmiyorum. Orada hayat niçin yaşanır? Elbette bu kadar maddî görünen âlemin maneviyata aksedebilmesi, ilhama dönüşebilmesi için. Çünkü nihayetinde evrendeki her şey ilgiyle seyredilmekten ve sevimekten hoşlanır.

Ben bu hisleri Dörtdivan'da çok duyarım. Onu derinden derine anlamaya çalışırım. Kısmette ne varsa Dörtdivan bana onu hissettirir. O da beni anlar. Bundan eminim. Yoksa dağını, taşını, yaylasını, köyünü, akarsuyunu böylesine gösterip bana sevdirebilir miydi!

Benim Dörtdivan'ı yargılamaktan ve böyle yapanlardan hiç hoşlanmadığımı o bilir. Ben Dörtdivan'ı anlamak, duymak ve sevmek isterim. Dörtdivan bunu da bilir. Her yerinde hayran hayran dolaşırken bu sevgiyi gönlümde duymam onun çok hoşuna gider. Bu yüzden de hemen her gün yollarında, tarlalarında yürürüm.

Bence her şey artık içindeki talebi meydana vuruyor. Mekân bile çoğu zaman karşımıza canlı bir varlık gibi çıkıyor. Esasında her şey canlıdır fakat bu durum günümüzde daha belirgin oldu. İnsan, mekân, hayvan, eşya ve evrenin kendisi sevimlik istiyor. Artık yargılanmak ve insanlardan zarar görmek istemiyorlar. Geçmişe dair acı ve kötü tecrübelerin değil; kültürünün, hoş hatıralarının, güzel insanların, şiirin, edebiyatın, bilginin, muhabbetin zikredilmesini, konuşulmasını istiyor ve bekliyorlar.

Dörtdivan'da da bu aynen böyle oldu. Ben Dörtdivan'ı yargılayan ve yadırgayan nazarlarla burada yaşasaydım bunca bilgi benim önüme, bu kadar ilham ise gönlüme gelebilir miydi? Elbette gelmezdi. İnsanlar gibi memleketler de kendilerini seven kimselere açarlar sırlarını. Bu, o memleketin sizi bir dost olarak kabul etmesinden ileri gelir ve gayet de güzel bir şeydir. Çünkü yaşamın zevki biraz da buradadır. Dörtdivan'da yaşamak bu sebepten benim için huzur verici bir şeydir.

Dörtdivan anlaşılacak istiyor. Sadece anlaşılacak mı? Sevimlik de istiyor. Onu sevgiyle anlayabileceğimizi geçen zaman içerisinde bana gösterdi durdu. Böylesine yalnız olmasının sebebi de bence insanların onu anlamak ve sevmek konusunda çok az gayret göstermeleridir. Öyleyse bir yeri güzelleştirmek, oraya anlam katmak isteyenlerin şu yargılamaları bir kenara bırakıp sevgi ve anlama çabasıyla oralara yönelmesi gerekir. Dörtdivan da bizden bunu istiyor. Bence Dörtdivan asıl güzelliğini ve muhteşem yanlarını en çok kendisini seven ve anlayan birisine gösteriyor. Bu durum, tecrübeyle sabittir.

DÖRTDİVAN'I YAŞAMAK

Dörtdivan'ı yaşadım ben. Sabahlarında bulutlarla örtülü mor dağlarına baktım. Kuşlarının sesini dinledim. Köylerini izledim. Yaylalarını gezdim. Her seferinde Dörtdivan'ı içimde duydum. Dörtdivan'ı yaşadım ben.

Ben Dörtdivan'ı içimde yaşadım. Bunu sezen sezdi. Anlayan anladı. Aramızda zamansız ve mekânsız bir bağ kuruldu bu güzel topraklarla. Havasına suyuna sevdam karıştı. Onun toprağına sevgim dâhil oldu.

Elbette sevilen şeyler özündeki güzelliği de sevginin sahibine duyurmayı pek seviyor. Ben Dörtdivan'ın ilhamını içimde duyar gibi onun sevgisini de kendimde her dâim hazır bulmuşumdur. Bu sevgiyi yaşamışumdır. Dörtdivan'da yaşarken Dörtdivan'ı da gönlümde yaşamışumdır.

Dörtdivan'ı tarlalarının içinde yürürken, Ulusu'yun kenarında onu hissederken, gecelerinde gamlı kederli yollarında dolaşırken yaşadım. Sandım ki, bana eşlik eden bir dostun sahibiyim. Varlığını belli etmese bile gönlümde bu dostun yakınlığını duydum. İşte o, Dörtdivan'ın manası, sevgisi, ilhamı ve tecrübeleriydi.

Hüzünlü bir arkadaş bir şeyle meşgul etmek ister gibi bu güzel topraklar da beni kültürüyle, değerleriyle meşgul etti. Kendini sevdirmesini çok iyi bildi.

Bu satırlarda Dörtdivan'la ilgili yazdığım yazıların da sebebi gizlidir. Yoksa şu mübarek vatan topraklarıyla ilgili bunca şey nereden bulunur, nasıl bilinir, nasıl yazılırdı? Bunlar Dörtdivan'ı özümde yaşamaktan kaynaklanan nimetler ve hizmetler olmuştur.

Dörtdivan'ı gönlümde yaşadım ben. Bu güzel diyarın havasından, suyundan, ilhamından nasiplenirken onu kendi içimde dolu dolu yaşadım. Yaşamaya da devam ediyorum.

BİR NEFES DÖRTDİVAN

Bir nefes gibi içime doluyor Dörtdivan. Türlü güzelliğini seyrediyorum. Hem yürüyorum hem de onu dinliyorum.

Neredeyse yaz geldi fakat yağmurlardan başımızı alamadık. Hava serin ve biraz üşüyorum. Etrafımı tatlı bir yalnızlık ve neşe sarmış. Çiçekler her yanı kuşatmış. Havada gri bulut kümeleri geziniyor. Yürüyorum. Yürüdükçe Dörtdivan'la kurduğum o derin âşinâlığı daha yürekten duyuyorum. Yemyeşil tarlalar, rengârenk çiçekler, kuş sesleri doluyor dimağına.

Dörtdivan renkten, kokudan, güzellikten bir cümbüş olmuş karşıma çıkıyor. Tatlı tatlı kokular saçan papatyalara bakıyorum. Suların yanı başında küme küme nasıl da açılıp saçılmışlar! Daha başka çiçekler doldurmuş yanımı yöremi. Adını sanını bilmediğim şu çiçeklerin dilinde Dörtdivan bir güzellik olmuş da bir şeyler söylüyor bana. Onu ben gönlümle dinliyorum. Ne dediğini çok güzel anlıyorum. Burada yürürken bir diyarın sevilirken duyduğu hazzı yaşıyoruz beraber.

Dörtdivan sadece bir nefes olmuyor; bir neşe, bir heyecan, derin bir duygu olup gönlüme doluyor. Basitliğin ve dinginliğin içinde nasıl mutlu ve huzurlu olunur, bunu Dörtdivan'dan öğreniyorum. Yaşamak böylece bir esinti kadar hafif, bir manzara gibi seyirlik oluyor.

Böyle olmasa ne olacak ki! İşte binlerce yıldan beri sayısız insanın yaşadığı Dörtdivan'ı dinlerken ona dâir hiçbir incitici duyguya, düşünceye içimde yer vermemeye dikkat ediyorum. Her köşesinde bir bilgelik, bir neşe, bir güzellikle beni karşılamasından daha doğal ne olabilir şimdi!

İnsan yaşadığı yeri sevmeli. Ben de Dörtdivan'ı seviyorum. Böylece ben onda yaşarken o da bende yaşamış oluyor. Nihayet birlikte mekânın ve insanın sevgide buluşmasından ibaret bir duyguyu tadıyoruz beraber.



Dörtdivan'da Bir Gündoğumu.

DÖRTDİVAN HİSLERİ

Şu Dörtdivan ovası benim yazdığım yani yaşadığım mekândır. Bir yanı Aladağlar'a bakar. İçime bir heybet gelir. Köroğlu zirvesi oradan göz kırpar bana. Bir yanı Gerede'ye, bir yanı Yeniçağa'ya bakar ovanın. Bir yanı ise Bolu boyunca uzanan dağlara... İlle de üzerimde o sonsuz gökyüzü vardır. Ben Dörtdivan'da önce kalemsiz ve deftersiz yazarım.

Yıllardır Dörtdivan ovasında yürürüm, yürüye yürüye onu bitiremedim. Karşıma bir şiir çıktı, onu yazdım; bir güzellik gördüm yanında dinlendim, Ulusu'yu dinledim kıyısında. Beni de yaz diyen ve gönlüme doğan şeyleri yazmadan edemedim. Sözün özü Dörtdivan ovasını geze geze, yaza yaza bitiremedim.

Bu ova benim yaşadığım mekândır. Yazdığım mekân, yaşadığım vatandır Dörtdivan...

Hep bir odam olsun, orada yazayım da yazayım diye düşünürken Yaradan bize burayı ihsan etti.

Ne iyi etti!

Dörtdivan düşünürken onu izlemek ne güzel! Dörtdivan bu kadar doluyken mütevazı bir hâl ile hiçbir şey yokmuş gibi durması ne bilgece bir tavır! Evliya duruşlu Dörtdivan, diyorum ona... Bu kadar güzelliğin ve zenginliğin sahibi olacaksın ama kimselere bir şey sezdirmeyeceksin... Ancak bu kadar olur!

Elbette Dörtdivan'a hep hüznün hâkimidir. Bunu da söylemek gerekir. Yitip giden kültürene, göç eden nüfusuna, yok olan değerlerine sessiz sedasız ağlayan Dörtdivan'ı yüreğimle duyar, gönlümle dinlerim.

Biz ezelde Dörtdivan'dan nasiplenmişiz. Bunu düşünürüm. İlk geldiğim vakitlerde olduğu gibi "Ey güzel Dörtdivan! Sen niye beni bu kadar çok etkiliyorsun?" diye sormuyorum artık; "Ey güzel Dörtdivan bugün de bana ne öğreteceksin bakalım?" diyorum.

Dörtdivan çocuğunu yitirmiş bir ana, evladını şehit vermiş bir baba, nüfusunu şehirlere göndermiş bir köy ve viraneye dönmüş bir yayla evi edasıyla söylüyor da söylüyor bana. Ben de nihayetinde onun gibi garibanım, kaç bin yaşında olduğunu bilemediğim bu diyarın asırlık hatıralarını yüreğim dola dola, gönlüm doya doya dinliyor ve hissediyorum. Bu memleket nasıl olur da bu kadar dolu olur, demiyorum artık. Dörtdivan bu, diyorum. Anadolu diyorum, vatan diyorum, memleket diyorum. Nihayetinde ben Dörtdivan'da yaşıyorum.



Dörtdivan'da Bir Gündoğumu

DÖRTDİVAN AKŞAMLARI

Serin bir Dörtdivan akşamını duyuyorum şimdi. Bir nisan havası doluyor içeriye. Uluşu'yun sesi geliyor yakınlardan. Dağlar şu derin karanlığın nihayetinde uzanıyor. Sessizliğe ve gecenin örtüsüne bürünmüş bir hayatıyet var dışarıda. Yağmurun nihayetinde kokusunu cömertçe sunuyor toprak. Bir de sessizlik var. İliklerime kadar onu hissediyorum. Dörtdivan akşamları dâimâ en derin anlamları yüklenerek gelir bana. Ondaki beni böyle derinden etkileyen ve kendine bağlayan şeyi düşünürüm sık sık. Türlü yaşanmışlıklar, tecrübeler, acı tatlı hatıralar dolar yüreğime. Öyle bir dolar ki, onlar kalemimden sayfalara taşar ve dökülür. Yürek dolusu bir güzellik olur çıkar Dörtdivan akşamları. Garibanlık, kimsesizlik, yalnızlık vardır ama en asil beraberlik duygusu da hemencecik bunların ardında beliriverir.

Dörtdivan söyler, ben dinlerim. O bana derdini döker ben onu teselli ederim. Bazen Dörtdivan, akşamın en koyu bir deminde koca bir teselli hâlinde benim de yüreğimde belirir. Böylece kadim bir dostun dokunuşuyla ürperir yüreğim. İçime derin bir huzur yayılır. Dörtdivan akşamları bu yüzden en derin saadetleri getirmiştir bana. Onda ilhamı, sevinci, mutluluğu ve daha nice güzel duyguyu bulmuşumdur bu akşamlarda. Dörtdivan bu yüzden cömerttir. Kendinde biriken kadim yaşanmışlıkları bir his hâlinde bize takdim ederken o bütün cömertliğiyle en temiz duyguları da bir muhabbet hâli içerisinde bize sunmayı iyi bilir.

Peki, nedir onu bu kadar derin duyguların yeri yurdu kılan? Belki yalnızlığı, belki de binlerce yılı bir âna sığdırabilmiş dinginliğidir. Fakat bu akşamlarda beliren her türden bilgeliği Dörtdivan'ın serin akşamlarında sakin bir gönülle duyabiliriz ancak.





DÖRTDİVAN'IN KUŞLARI

Zaman zaman Dörtdivan'ın kuşlarını seyrediyor ve dinliyorum. Leylek, şahkartal, atmaca, karatavuk, alarga, sığırcık, hüthüt, ördek, akbaba ve daha adını bilmediğim daha bir sürü kuş... Sabahları cıvıl cıvıl hâllerıyla o güzellerin seslerine uyanıyorum. Yürüyüşlerde onları dinliyorum. Varlık onların lisanından her şeye bir konser veriyor sanki. Eminim bir şeyler söylemek istiyorlar. Bunu gönülden anlamaya çalışıyorum.

Son zamanlarda leyleklere takılıyor gözlerim. Tarlalarda bir araya geliyorlar. Gökte bazen de toplu hâlde görüyorum onları. Daha az önce gökyüzünde onlarca, belki yüzlerce leyleğin bir araya geldiğini, bir merkez etrafında döndüklerini sonra da Yeniçağa yönüne doğru süzöldüklerini gördüm. Bu sessiz fakat tabiatla çok derinden bütünleşen canlılar insanı derinden derine düşünmeye davet ediyor.

Tabiatı dinlemek biraz da kuşları dinlemek demek. İnsana huzur veren diğer şeyler gibi kuşlar her türden halleri ve güzellikleriyle doğayı ve insanı besliyor. Bir teselli gibi onlar. Dörtdivan muhteşem doğasıyla onları seyretmek ve dinlemek üzere insana bir dolu fırsat sunuyor. Ben de zaman zaman toparlanıp onların sesini dinlemeye geliyorum. Şimdi Ulusu'yun yanında zihnimi sesleriyle, gönlümü güzellikleriyle dolduran kuşları seyrederken yazıyorum bu satırları.

Ulus ve tabiat kuşlar gibi şen... Dahası onları dinledikçe ben de şen oluyorum. Seslerinde kendimi buluyorum. Huzuru, derin bir sevinci tadıyorum.

Dörtdivan her türden güzelliği yanında kuşlarıyla da derin bir muhabbet hâli yaşıyor bana. Ulusu nasıl ki, akan bir mânâyı ve gönlüme dolan ilhamı temsil ediyorsa kuşlar da söylemek ihtiyacı içinde olan Dörtdivan'ın ve bu mübarek toprakların lisanı gibi geliyor bana.



Dörtdivan'da Göçmen Kuşlar



Dörtdivan'da Göçmen Kuşlar.

DÖRTDİVAN'DA KAR VE SİS

Dörtdivan'da kar ve hafif sis kapladı ovayı. Gökyüzü berrak. Ova, kışı uğurladığımız şu günlerde geçen mevsimin en güzel cümbüşlerine şahitlik ediyor. Kuşlar sabahın ilk vakitlerinden beri cıvıl cıvıl. Dağlar, ormanlar bembeyaz karın dokunuşundan nasibini almış doya doya. Ufuk masmavi, kar ve sis gözlere bir ziyafet sunuyor.

Bu güzellik, bu ihtişam insanın gönlüne doluyor. Güneş bir hayat kaynağı olduğunu hatırlatırcasına yeryüzüne yolluyor ışıklarını. İnsanın gönlünü açan bir âlem bu.

Ulus Aladağların zirvelerinden serinlik ve hayat taşıyor ovaya. Çam ağaçlarının dallarındaki kar birikintileri de bu nefis tabloyu nazlı nazlı besliyor âdeta.

Bu güzel Dörtdivan sabahında da yine o harikulade ve beklenmedik yaşama gücüyle doluyor insan. Ova bembeyaz, dağlar üzerini örten karın dokunuşlarıyla gri, gökyüzü masmavi ve güneş pırıl pırıl... Ovayı kaplayan şu hafif sis de manzaraya cezbedici bir derinlik katmaya devam ediyor. Güneşin yükselmesiyle beraber sis de kalkıyor gökyüzüne. Fakat cana can katan bu manzara güzellikte devam etme hususunda biraz ısrarcı gibi duruyor. Burada şu sonsuz gökyüzünün karla bütünleşip manzarayı bütün güzelliğiyle doldurduğunu ifade etmeliyim.

Beyazın, mavinin ve dağların yücesini örten bir grinin çeşitli tonlarda böylesine güzel bir tablo oluşturduğunu görüp izlemek için herhalde bütün bunların kararlı ve muhabbetli bir şekilde bir araya gelmesi gerekirdi. Ressam nasıl bir dokunuş yapmışsa artık bir güzellik cümbüşü hâlinde ova muhteşem bir tabloya ev sahipliği yapıyor bugün yine. Dörtdivan bunu sık sık yapıyor. Bu güzelliği varlığının en derinlerinden çekip gözlerin önüne seriyor. Uzun uzun seyredilmesi ve tefekkür edilmesi gereken muhteşem güzellikleri Dörtdivan ovasını bugün doldurmaya yetmiş. Bu güzelliği sahip olduğu sakinliği de özüne katarak yaşamak ne güzel nasiptir!



DÖRTDİVAN'A KAR YAĞIYOR

Dörtdivan'a kar yağıyor. Geceden beri yağan güzelim kar, her yeri beyaza büründün. Tabiata derin bir sessizlik hâkim oldu.

Şu muhteşem doğanın tadını çıkarmak, yağan karda derin derin tefekkür etmek için bazen yürüdüm. Beyaza bürünen, insanı tefekküre sevk eden manzaranın içinde derinleştim. Sanki bir yokluk elbisesi giydim.

Zihnimdeki sakinliği ve dinginliği fark ettim yürürken. Dertlerin hafiflediğini duydum.

Kar yağdıkça insanda bir huzur hâli de ortaya çıkıyor. İnsan, kar yağarken kendinde derinleşiyor.

Bence kar yağdığında, nasıl ki, toprağın altında zuhur etmeye bekleyen hayat besleniyorsa, insanın manâsı da besleniyor bunun gibi. Belki de şu güzel güzel yağan kar bize bundan iyi geliyor.

Dörtdivan'a kar yağıyor. Ben de türlü düşüncelere, duygulara dalıp gidiyorum. Kendimi dinliyorum. Kırgınlıklarımı, hüznlerimi, umudumu düşünüyorum. Beni inciten kim varsa hepsini affediyorum. Sakinliğimi buldukça kızmıyorum onlara. Herkesi ve her şeyi derinden derine anlıyorum.

Dörtdivan, duygularımın, düşüncelerimin huzura erdiği bu sakin yurdu seviyorum. kar yağarken de bana o güzelim duyguları ve düşünceleri duyuran güzelliğine bu vesileyle yeniden hayran oluyorum.



Karlı Bir Günde Dörtdivan'da Yürürken



Karlı Bir Gün ve Bir Dörtdivan Evi.

DÖRTDİVAN'IN ÇİÇEKLERİNE DÂİR

Yürüdüğüm şu yerde sayısız çiçek var. Baharın şu güzelim günlerinde yorgun bir ruha güzellikten ve zarafetten görsel bir şölen sunmayı bilen çiçekleri huzurlu huzurlu seyrediyorum. Onların da güzelliklerinin fark edilmesinden hoşnut olduklarını duyuyorum.

Çiçeklerle sessizce bir anlam dünyasında buluşuyoruz. Orada ayrılık gayrılık yok. “Bu niye böyle?” diyen yok. İtiraz yok, muteriz yok. Ruha ve kalbe ağırlık veren hiçbir şey yok. Çiçeklerin olduğu yerde huzur ve güzellik var. Kalbe iyi gelen güzel duygular var. Ben de bugün onların güzelliklerini derin derin süzüyorum. Mor sümbüller, sarı emecenler, köygöçürenler, adını sanını bilmediğim daha bin bir türlü çiçeği sadece gözlerimle değil gönlümle de seyre koyuluyorum.

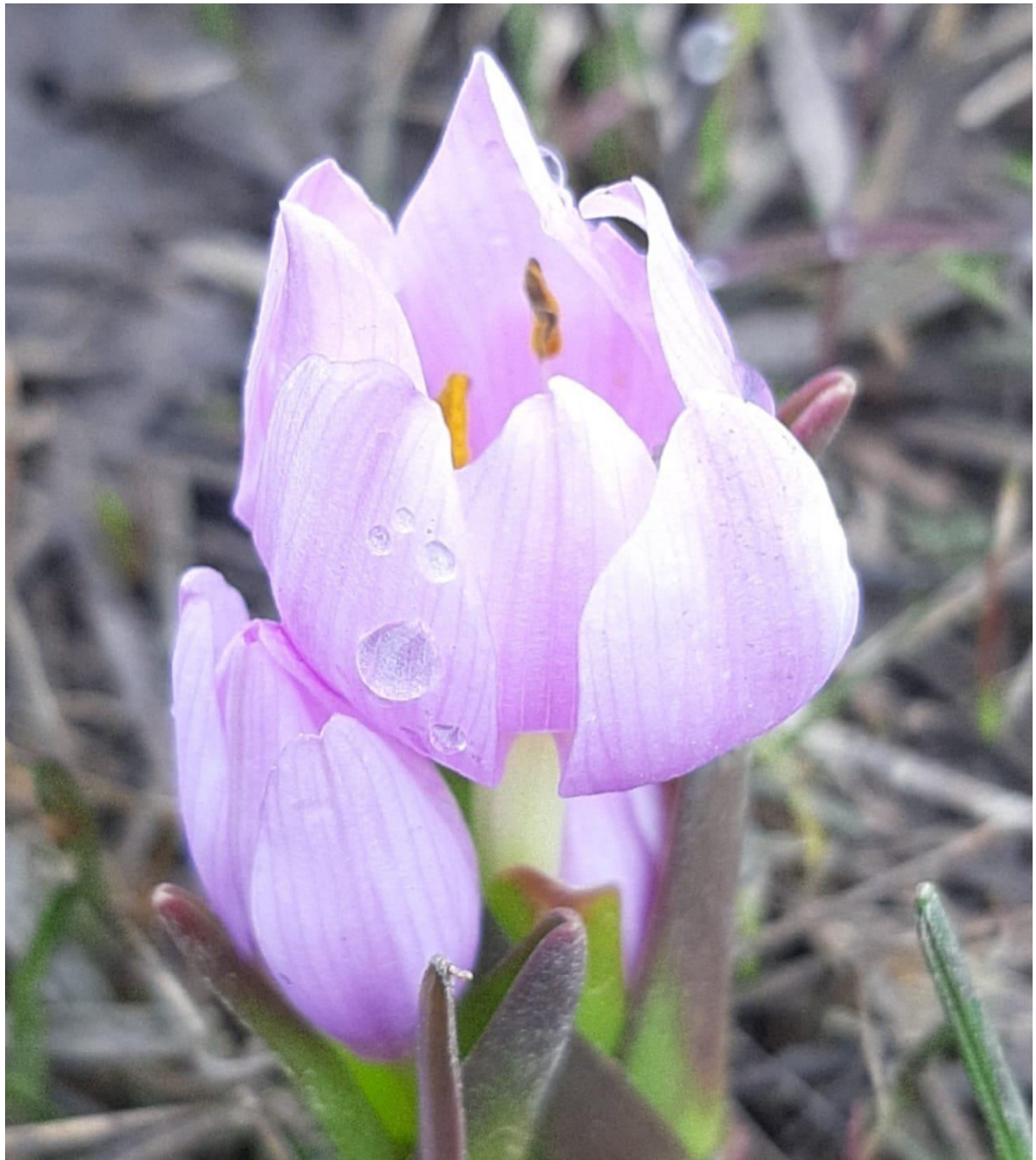
Çiçekler dünyamızı güzelleştirmeye devam ederken ben de bu güzellik hissinden alabildiğine besleniyorum.

Dünyayı güzel kılan her şey gibi çiçekler de narin, zarif, hassas varlıklar... Onlardaki zarafet ve incelik, manalarındaki derinlikten ve güzellikten ileri geliyor.

Her güzel şey bu dünyadan geçmek için âlemi kendine bir durak kabul etmiş gibidir. Çünkü daima alemimizden çekilip gidiyorlar. Çiçekler de öyle. Baharın bu güzelim müdavimleri belki yazın burada olmayacaklar. Ben de onlarla geçirdiğim her faslı ganimet bilip buraya geliyorum. Çiçekleri seyrediyorum.











BİR DÖRTDİVAN DUASI

YERDE YATMA NÛRDA YAT...

Zaman zaman görüyordum onu yol kenarında. Elinde bastonuyla gelene geçene belli belirsiz “dur” der gibi işarette bulunurdu. İlk defa karşılaştığımızda da sanırım böyle olmuştu. Bir kış vakti onu böyle belli belirsiz bir ruh hâliyle ilk gördüğümde “Nereye gidiyorsun amca böyle?” demiştim. Köyün ismini söylemişti. Sonra dua ede ede arabaya binmiş ve birlikte o köye doğru âheste âheste yollanmıştık. Söylediğine göre seksen yaşındaydı. Bir oğlu genç yaşta vefat etmişti.

Bu elim hadiseden söz ederken “Oğlumun vefatı bizi çökertti!” demişti. Bir yumruk boğazımda düğümlenmiş, ne diyeceğimi bilememiştim.

Yaşlıydı. Arabaya binerken çok yavaş hareket etmişti. Bu kış vakti bu adam onca yolu nasıl gider, ne ederdi! Neyse ki bugün böyle olmuştu. Ya başka günler...

Söz arasında amcanın diğer çocuklarını sormamıştım. Herhalde gurbetteydi onlar.

Anadolu’nun bu gariban sakinleri, evlatlarını bekleye bekleye, yolları gözleye gözleye ömürlerini geçiriyorlar. Gözlerinin nûru azalmış bu ihtiyarlar insanın kaderinin en berrak hâlidir şimdi memleketimizde. Ömrünü faydasız bir sürü şeyle tüketenler hayatın acı tecrübelerini yudum yudum içen bu ihtiyarların yaşadığı ve temsil ettiği realitenin yanında silik bir gölgeden başka bir şey değildir hakikatte.

Allah bir imkân, bir güç lutfetse de gençlerimizi yaşlılarımıza hizmet etmeye, onlara yardımcı olmaya özendirebilseydik... Hem böylece onlar, gayesiz yaşayan yığınlar özenmek yerine hayatlarını bir insana hizmet etmekle süslerler ve böylece vicdanen de çok huzurlu olurlardı.

Yeniden o amcaya dönmek istiyorum.

Marketten çıkar çıkmaz amcayla bugün de karşılaştım. Sağlık ocağının yakınındaki çeşmenin öbür tarafında bastona dayanmış ve öylece bekliyordu. Zaman zaman elindeki bastonu belli belirsiz uzatıyordu. Sanırım gelen geçen arabalara “dur” demek oluyordu bu...

Amcanın yanında durdum. Nereye gittiğini sordum. Beklediğim cevabı alınca arabaya buyur ettim. Bindiği andan köyündeki evine varana kadar dua üstüne dualar etti. Fakat başlangıçta onun, ilk karşılaşmamızı anlattığım bu amca olduğunu bilemedim.

Muhabbet olsun diye bir şeyler söyledim kendisine. Fakat işitmemişti. Bana dönmüş ve bir süre bakmıştı öylece. Bakışları solgundu. Sol gözü yarı kapalı gibiydi. İhtiyarlığın verdiği o yorgunluk hâli ve güngörmüş insanların yüzlerindeki acı çizgiler onun yüzünde de okunuyordu.

Köye varınca kendisini evinin yakınlarında indirmemi söyledi ama elindeki pazar öteberisiyle amcayı bu hâlde yürütemezdim. Evinin önüne kadar götürmeyi teklif ettim. O, buna dua ederek cevap verdi. Evin önüne gelince poşetleri alıp ve koluna girip evin bahçe kapısına kadar geldik. Amcam, nezaketinden “Buradan sonra el arabasıyla götürürüm!” deyince ne

diyeceğimi bilemedim. Koluna girip evin kapısına kadar geldik. Orada elini öpüp vedalaştım. Ettiği o güzel dualara en son “Yerde yatma nûrda yat!” diye bir cümleyi ilave edince ister istemez bir müddet öylece kalakaldım. İlk kez işittiğim bu dua ile içim bir hoş oldu.

Gidenler ne götürdü?

İyilikten, güzellikten başka...

Ey nefsim! Sözün sanadır...



DÖRTDİVAN'DA YÜRÜRKEN

Karacaoğlan “Yürek acısını taban çıkarır” derken bunu benden daha iyi anlayanın olmadığını düşünürüm. Çünkü Dörtdivan’da yürümediğim bir gün yoktur. Bahar gelince yemyeşil tarlaların arasında gönlümü dolduran hüznüleri hep bu yürüyüşlerimde dağıttım. Dörtdivan’ın üzerimde ne çok hakkı vardır!

Gönlümü heybetiyle kaplayan Aladağlar, şırıl şırıl sesiyle bana hep iyi gelen Ulusu, baharda yeşil hazanda sarı tarlalar, yağmuru ve karıyla bu memleket derde deva olduğunu biliyor mu bende?

Herhalde biliyordur. Yoksa beni ısrarla kendinde tutar, bunca güzelim nimetlerini önüme serer miydi!

Sonuçta bu güzelim memleketinde yıllar yılı yürüdüm. İçimden bir insanı harap etmeye yetecek yoğunlukta duygular geçti. Hepsini Dörtdivan’ın güzelliği içerisinde seyredip yaşadım. Burada güç aldığım şeylerden birisi de elbette Dörtdivan’ın güzelliğiydi. Bu yazıyı da Dörtdivan’da duyduğum sevginin ve minnet duygusunun eseri olarak kaleme aldım.



DÖRTDİVAN'A VEDA

Günlük'ten...

Güzelliklerinden alabildiğine beslendiğim Dörtdivan iç dünyamda çok aziz bir yere sahiptir. Bugün sanki onun benimle dertleşme ihtiyacı vardı. Belki yürüyüşlerim de bir bakıma Dörtdivan'la dertleşmelerimdi.

O yollar, tarlalar, Ulusu benim ne dertlerime, gözyaşlarım, yalnızlıklarım, yavrularımı özleyişlerime tanıklık ettiler!

Ben burada dertlerimi mümkün mertebe kimseye açmadım, insanlara gözyaşımı göstermedim, onlara hâlimden veryansın etmedim. Ne yaşadım içimde yaşadım. Ayrılığı iliklerime kadar duydum. Özlemi şiddetiyle beraber yaşadım. Yavrularımın özlemi bağrımı yaktı. Yazdım da yazdım.

Derdimi Dörtdivan'da yazarak, gezerek, yürüyerek hafiflettim. Bu esnada Dörtdivan, taşıyla toprağıyla benim hâllerime şahitlik etti. Bana teselli oldu.

Ben Dörtdivan'ı koşulsuz, şartsız sevdim. O da bana derinden derine yârenlik etti. Beni anladığını, duyduğunu, hatta Dörtdivan'ın beni sevdiğini gönlümde hissediyorum.

Yakında Bolu'ya taşınacağım. O yüzden de artık veda yürüyüşlerine başladım. Onun taşıyla, toprağıyla vedalaşıyorum artık. Bu ne kadar hüznölü fakat bununla beraber ne kadar tesirli, içli ve hatta güzel bir vedalaşmadır.

Dörtdivan bana onca güzel, derin düşüncüyü, duyguyu, ilhamı sezdirirken ondaki derinliği şu veda fasıllarında bile hissediyorum. Şimdi onun yollarında vedalaşmak için yürüyeceğim. Yürüdüğüm yollarda bu sefer bana hüznün eşlik edecek.

Biliyorum. Fakat elden ne gelir!

DÖRTDİVAN HÜZNÜ

Sapsarı tarlalara, önümde kümelenen ormanlara, muhteşem gökyüzüne bakıyorum. Derinlerde bir yerlerde beni hemen kuşatan bir hüznün var. Bu hüznü yaşadım Dörtdivan'da. Neler hissetmedim, neler düşünmedim!

Bir başıma yürüdüğüm tarlalar, yollar; günbatımını seyrettiğim köşeler beni yine kendine çağırıyor. Duyguyu derinden yaşamak, hayatı özden hissetmek ve her türlü hissi yeniden yüreğime yansıtmak için...

Bu yerlerde ayrılığı yaşadım, gözyaşı döktüm, efkarlandım, bazen feryat ettim... Bunları Dörtdivan'dan başkası duymadı, işitmedi, hissetmedi... Ben, Dörtdivan'da o derin yalnızlığımı yaşarken her zaman bu güzel memleketin tesellisini de yüreğimde buldum.

Bu yüzden Dörtdivan'ı derinden ve bir başka sevdim.

Dörtdivan ve onun sevgisi benim için bir teselli oldu. Ağladığımda benimle ağladığını hissettim. Sevindiğimde benimle beraber sevindi Dörtdivan.

Nereden mi biliyorum?

O kadar ilhamı, bilgiyi, sevgiyi, tefekkürü benden başkasına cömertçe sunmadı Dörtdivan. Memleket, türlü türlü güzel duyguyu, düşünceyi, ilhamı bana sezdirirdi. Güzelliklerinin farkına vardırırdı. Belki bin yıllardır sakladığı o eşsiz bilgeliğini bana sundu!

Ben Dörtdivan'ı şimdi nasıl sevmem!

Ondan ayrılırken de hüznünü derinden duydum. Gönlümün onda olduğunu biliyor. Belki bir teselli olarak yeter bu ona.

Yürüdüğüm, gezdiğim, dinlendiğim bu güzel yurdun içimde var olduğunu seziyorum. Onda onu, derinden ve gönül dolusu yaşadığımı biliyorum.

Kimileri bu diyarda yaşar. Bense Dörtdivan'ı gönlümde yaşıyorum.



SERVET YÜKSEL’İN RÜYASI

Dörtdivanlı şairimiz Servet Yüksel’le hem Dörtdivan kültürü üzerine hem bazı edebiyat mevzularına dâir yazışır, sohbet ederdik. Memleketine geldiğinde birkaç defa oturup konuşma imkânımız da olmuştu.

Şu sıralar hâlâ dünyayı kasıp kavuran korona illeti sebebiyle aziz şairimiz vefat etti. Vefat ettiği gün Ordu’daydım. Ertesi gün için yol hazırlıkları yapıyordum. Cenaze namazına yetişeyim diye biraz hızlı geldim. Şairimizin cenaze namazına böylece yetişebildim.

Servet Yüksel’in vefatı beni çok etkiledi. Hiçbir zaman “gurbet” diye görmediğim Bolu, bana ilk defa bu yüzünü gösterdi, diyebilirim.

Servet Yüksel, benim için bir “gönüldaş” demektir. Aynı duyguları, aynı heyecanları paylaştığım aziz bir insandı. Hani bir söz var: “Aynı dili konuşanlar değil aynı duyguları paylaşanlar anlaşılabilir!” diye. Biz şairimizle aynı duygularda buluşabiliyorduk. O da Türkiye’ye geldiğinde kendisiyle edebiyattan, şiirden, kitaptan, kültürden söz edebileceği dostlarını arıyordu. Günlük konuşmaların onu sıktığını fark etmiştim.

Vefatından sonra bazen haftada birkaç defa şairimizin mezarının başına gitmeye başladım. Vefatından önce sohbetleriyle bizim için bir hoca ve üstad olan Servet Yüksel, vefatından sonra da hissettirdiği ve ilhamına vesile olduğu şeylerle gönülleri sakinleştirmeyi başarıyordu. Nitekim onun mezarının başından her seferinde hep muhabbet ve kadirşinaslık duygularıyla ayrıldım.

Servet Yüksel, bana vefatından önce bir rüyasını anlatmıştı. Sanırım 2021 senesinin Mayıs ayındaaydık. Rüyaya göre Servet Yüksel’le ikimiz bir dağın zirvesine doğru çıkıyoruz. Etrafta çok güzel bir manzara var. Ben bu manzaraya bakıp fotoğraf çekiyorum. Servet Yüksel bana, “Hakk’ın eserlerini seyredelim!” anlamında bir şey diyor.

Servet Yüksel, bu rüyayı bana naklettiğinde doğrusu bunun ne anlama geldiğini pek bilemedim. “Hayrolsun!” diyebilmişim.

Ben bu rüyayı unutmuşum. Şairimizin vefatından birkaç ay sonra tekrar hatırladım. Elbette onun gördüğü bu rüyanın derin bir anlamı varmış. Bunun ne olduğunu çözüp anlayabilmek benim için hâlâ pek mümkün de değil.

Bu yazıyla onun görmüş olduğu bir rüyanın da kayıtlara girmesini istedim. Bu vesileyle aziz şairimize yüce Allah’tan rahmet niyaz ediyorum



Rahmetli Servet Yüksel’le Dörtdivan Çok Programlı Anadolu Lisesi’nin Kütüphanesinde.

DÖRTDİVAN NOTLARI

Bolu ve Ordu

Ordu taşkın bir sel suyu, Bolu dingin bir denizdir. Ordu, keşfedilmeyi bekleyen eşsiz bir pırlanta; Bolu güzelliği ışıldayan bir mücevherdir. Ordu aşk, Bolu irfandır. Biri derviş, öbürü kâmilidir. Ordu âşık, Bolu ârifdir. Ordu, Bolu'yu özler; Bolu, Ordu'yu ister. Biri insan takâtinin çok ötesinde bir gayret, öbürü o gayretin yücelttiği bir âbidedir. Ordu'da cennetin irfanına ermek istersiniz, Bolu'da irfanın cennetine... Biri sarı kayalıklarda açan nadide bir çiçek, öbürü bir yolcunun yol kenarında gözlerini güzellikle doldurduğu bir renk cümbüşüdür. Ordu yağın bir yağmur, Bolu o yağmurun yeşerttiği güzelliştir. Ordu yazılmayı istenen, Bolu ise defalarca yazılmış ve okunmuş birer şiiirdir. Bolu hikmet, Ordu muhabbettir. İkisi de mübarek, ikisi de aziz, ikisi de güzel...

*

Ağaç ve Merhamet

Bir ağaç büyümüş... İçi ferah fahur bir ev gibi. Dörtdivan'da bunlara günnek ağacı deniyor. Koyunlar yazın ağacın altında gölgeleniyor. Bir kuş da gelmiş dalına yuva yapmış. Biri de yavrular susuzluğunu gidersin diye o tenekeyi dalın yanına asmış.

*

Dörtdivan'ı Niye Çok Sevdim?

Bu ovada yürüdükçe atalarımın doludizgin, ufuklara doru at koşturduğunu hissediyorum. Hissiyat şeklinde bir hatırlama sanki bu. Sessiz, kelimesiz ama bir heyecan ve tutku hâlinde fetihten fethetme koşan Türk'ün varlığını ben Dörtdivan'da duyabiliyorum. Kadim bir ağacın altında ona dokunan, gölgesinde dinlenen kimselerin varlığını sezebiliyorum. Toprağın, havanın, suyun neden ve nasıl var olmak istediklerini duyumsayabiliyorum. Bunları bana Dörtdivan hissettirmede. Belki de Dörtdivan'ı bunun için çok seviyorum.

*

Dörtdivan Düşünceleri

Dörtdivan yazılmış, fakat okunmamış bir kitaptır. Biriken ama zamanla bir sebebin ardına sığınan onca mânâ artık bir elbiseye bürünmek ve görünmek istemektedir. İlgisizliğin ve bilgisizliğin yorduğu bu kadim Oğuz yurdu gözünden sakındığı her kıymetini ve güzelliğini bunların değerini hissedenlere açmada emsalsiz bir cömertliğe sahiptir. Dörtdivan şairdir, Dörtdivan âşıktır, Dörtdivan ârifdir, Dörtdivan bilinmek ve sevilme istemektedir. En küçük bir muhabbet kırıntısını büyük bir hasretle kabullenen ve talep eden Dörtdivan'ı sevin. O her türden sevgiyi hak ediyor çünkü. Dörtdivan azizdir, Dörtdivan mübarektir, Dörtdivan sevilme beklemektedir. Görecekseniz onda ne güzellikler ne cevherler ne hazineler ne kıymetler saklıdır.

*

Dörtdivan Bir Türkçe Cennetidir

Bugün Sabire Teyze'den köy yumurtası almaya gittim. "Reşat Hoca da istiyor teyze!" dedim. Ben sana getirdim, ona irküverüm (irkiveririm)" dedi. Bir an kalakaldım. Yumurtalardan konuşunca teyze yine "İRKİLDİ İRKİLDİ aklıma sen geldin" dedi. Bu kelime Eski Anadolu Türkçesinde birikmek anlamına geliyordu. Hani Yunus Emre'nin "Dirildik pınar olduk, İRKİLDİK ırmak olduk / Aktık denize dolduk, taştık elhamdülillah" mısraları aklıma geldi. Bu kelime nerede yaşar, diye zaman zaman düşünürdüm. Geldi Dörtdivan'da beni buldu. Bu ses Yunus Emre hazretlerinden bugüne bir uzanıştı. Aziz Dörtdivan'ın bir ikramı idi. Hissedebilene mübarek bir şeydi.



Dörtdivan'da Bir Gündoğumu

2. Bölüm

DÖRTDİVAN YOLLARINDA

BOLU'DAN DÖRTDİVAN'A

Bugün çocukları da alıp Bolu'ya gideyim, dedim. Dörtdivan, Yeniçağa ve Bolu merkez arasında sonbaharla beraber, yaprakların renklerinin o değişken tonu belirmeye başlamış iyice. Bu memlekete sonbahar ayrı yakışıyor. Öyle ki, bu güzelliği izlemekten çocuklar bile kendini alamıyordu. İnsan Bolu'da yaşadıkça ruhunu tabiatın bu engin güzelliğiyle doldurmayı hayatının en güzel imkânlarından biri olarak görüyor.

Bolu merkezde uzun kaldık. Aslında bir alışveriş merkezindeydik. Bize Tunahan da katıldı. Çocukların oyun alanlarında keyif ve heyecanla geçirdikleri vakitleri uzun uzadıya anlatmak niyetinde değilim fakat bir çocuğun bir vesileyle mutlu olduğunu görmek insanı çok derinden kavrayan büyük bir nimettir. Onların bu mutluluğunu görünce insan "Keşke hep çocuk kalabilseydik!" demekten kendini alamıyor.

Alışveriş merkezinden çıktıktan sonra birkaç yere daha uğrayıp serin ve gür ormanların arasından Dörtdivan'a doğru yola çıktık. Dörtdivan'a Tekkeköy üzerinden gittik. Yol üzerinde birkaç yerde durduk. İlk mola verdiğimiz yer, sanırım orman işletmesine ait metruk bir yapının olduğu yerdi. Buradaki geniş alanda biraz gezdik. Doğrusu ortam muhteşemdi. Bir ara yanımıza iki av köpeği geldi. Tasmaları olduğuna göre sahipleri olmalıydı. Kendilerini sevdirmek ve belki yiyecek bir şeyler istiyorlardı. Bir tanesine ilgi gösterince patilerini göğsüme kadar dayadı. O sırada hayvandan korkan Ahmed Furkan sırtımdaydı. Biraz ağladı. Mızımızlandı. Hâlbuki köpeklerden kolay kolay korkmaz. Elif Nisa ise zaten bu hayvanlara pek yanaşmaz. O da Tunahan abisine sığındı.

Biraz daha dolaştıktan sonra yolumuza devam ettik. Az sonra yolumuzun üzerinde bulunan bir çeşmenin yanında mola verdik. Bir aile ormanın kıyısında piknik yapıyordu. Biz de yolun diğer tarafında ormanın içinde biraz gezindik. Akabinde yola devam ettik. Fakılar Yaylası'na yakın ve hemen her zaman mola verdiğim yerde yine durduk. Burada uzun kaldık. Bol bol fotoğraf çekindik. Hemen aşağıımızda ormanlar uzayıp gidiyordu. Güneş yavaş yavaş ağaçların arasında kayboluyordu. Çocuklarla ve Tunahan'la öteye beriye biraz yürüyüş yaptık.

Daha sonra yola devam ettik. Bu sefer Fakılar Yaylası'na geldik. Arabayı gölün diğer tarafına koyduktan sonra biraz bir şeyler yedik. Çayımız vardı termosta. Çay içtik. Sonra yaylada biraz yürüyüş yaptık. Gün batıyordu artık. İnekler ve koyunlar yayladaki ağıllara dönüyordu. Karşıda bir çoban, köpeğiyle beraber oturuyordu. Sonra yayla evlerine çekildiler. Etraf yine muhteşem bir güzellikteydi. Tekkeköylüler, traktörlerle bir yerden geliyordu. Biz ise bu muhteşem güzelliği adımlıyor, serin yayla havasını derin derin içimize çekiyorduk. En hoşuma giden de çocuklarımın bu güzelliklerden henüz küçük yaşlarda faydalanmasıydı.

Biraz daha yürüdükten sonra arabaya bindik. Üşümüştük. Kısa bir gezinti, fakat bizde güzel intibalar bırakan bir zaman dilimi olmuştu bu. Nitekim Tunahan da çok sevmişti durup dinlendiğimiz ve gezdiğimiz bu yerleri. Artık Dörtdivan'a dönüyorduk. Tekkeköy'ün hemen üzerinden Dörtdivan'a yöneldik. Aslında bu güzergâh üzerinde de durup bu muhteşem doğayı dinlediğimiz başka yerler vardı. Fakat bugün çok yorulmuştuk. Elbette bu yorgunluk gönül doyuran bir günün verdiği güzel bir histen başka bir şey değildi.

DÖRTDİVAN'DAN GEREDE'YE

Hafta içi hemen her sabah o güzelim manzaraların içinden geçerek okula gidiyorum. Dörtdivan'dan Gerede'ye olan bu kısa yolculuklarda yol üzerinde bazı küçük sürprizlerle karşılaşıyorum. Çevrenin doğal güzellikleri hemen her seferinde bana muhteşem haller, duygular yaşatıyor. Bu güzellikleri görünce derin düşüncelere dalıyorum.

Mesela okula gidişlerimde Yeniçağa'ya yöneldiğimde bazen bir sis kümesinin içine giriyorum. Bu duman, bu sis beni büyülüyor. Derhal kendine dâhil ediyor beni. Bir an bu dumandan ayrı olmadığımı duyuyorum. Onun bir parçası oluyorum.

Bazen bir tilki ile karşılaşıyorum yolda. Onun mesafeler arasında tedirgin yürüyüşünü izliyorum. Bazen eski âşinâ ve yeni yabancı biriyle karşılaşıyorum. Selam veriyorum. Bazen köpek grupları oluyor. Üzerime geliyor birkaçı. Geçip gidiyorum. Güneşin doğumuyla beraber harikulade bir manzaraya bürünen tabiatı izliyorum. Güneş o güzelim manzaraya türlü ve renkli dokunuşlar yapıyor.

Okul dönüşlerinde bir gün batımını izlerken buluyorum kendimi. Güneşin batışı Yeniçağa Gölü üzerinde, dağların zirvelerinde ve ufakta muhteşem tablolar meydana getiriyor.

Bu kısa yolculuklarda en güzeli de geçip giden varlığı ve insanları düşünmek oluyor benim için... Ben yollardayım fakat yollar da benim içimde. Bunu anlıyorum. Yürüdüğüm veya aracım ile gittiğim yollarda yolun özüne kıvrılması her zaman an meselesidir. Dışarıda görebildiğim şeylerle kurabildiğim bu bağ sayesinde tabiatın her türden zenginliği kalbime doluyor. Kısacık bir yolculuk deyip geçemeyiz. İç dünyamızda kısalık veya azlık yoktur.

İşte Dörtdivan'dan Gerede'ye gidiş gelişlerimde bunları duyuyorum içimde. Hislerin duyulması, tecrübenin yaşanması için kısa bir müddet yaşadığımız şu dünyada o kısa yolculuklarda şahit olduğum güzellikleri doğrusu şuracığa kaydetmek istedim.

DÖRTDİVAN YOLLARINDA

Bugün yine şöyle bir dolaşayım, dedim. Çiğdemler epey göstermiş kendini. Şubat ayının son günü olmasına rağmen yazdan kalma bir hava vardı. Zamanın sessizce akıp gittiği köşelerde durdum. Hem kendimi hem de eşsiz güzellikteki doğayı dinledim. Kuşların sesi gönül dolduruyordu.

Karlı ve heybetli dağları seyrettim uzun uzun. Yeşil ormanlar uzanıyordu hemen altlarında. Bulutlar gökyüzüne şöyle bir dokunup geçmişlerdi sanki. Güneş olanca heybetiyle içimi ve bedenimi ısıtıyordu.

Geçirmekte olduğum hastalığın tesiriyle olsa gerek üzerimde birazcık halsizlik vardı. Yürüdüm. Birazcık yoruldum. Daha çok da bir yere oturarak seyrettim ve dinledim bu eşsiz güzelliği.

Doğada böylesine bir başıma olunca çayımın da yanımda olmasını isterim. Çayımdan aldığım yudumla beraber derin bir ilhamın ve güzellik hissinin de gönlüme dolduğunu hissedirim.

Bir şeylerden bıkip usandığında doğa yeniliyor insanı. Buraya gelince içimde yaşama şevki belirdi yeniden. Bir anlamsızlık duygusunun içine düşünce tabiat ve onun güzellikleri, sesleri bana oldukça iyi geliyor. Her şey sanki yerli yerine oturuyor. Kış yaz fark etmez. İçimden geldiği zaman yollara çıkarım.

Ruhumun ve gönlümün arzusu doğada olmak. Çünkü benim ruhum ve gönlüm kendilerini daha çok bu güzellikleri seyrederken buluyor. Ben de onların talebini geri çevirmiyorum. Yola çıkıyorum.



Dörtdivan Yollarında Bir Gün Doğumu.

ERENLER'E DOĞRU

Bugün Amanlar Yaylası'nın hemen yakınındaki Erenler Mevkii'ne doğru yürüdüm. Uzun bir yürüyüş oldu bu benim için. Takribî on km'den fazla süren bu yürüyüşte düşündüklerim ve hissettiklerim “Yol Düşünceleri-3” başlıklı bu yazısının doğmasına vesile oldu. Yürüyüş Erenler'e doğru olduğu için de alt başlık olarak “Erenler'e Doğru” demeyi uygun buldum. Hava biraz rüzgârlıydı. Tarlaların kıyısından geçerek, özellikle de çiçekleri ve manzarayı fotoğraflayarak yavaş yavaş yürüyordum. Yeşilin, baharın, çiçeklerin bana verdiği huzuru doyusıya yaşayarak Erenler Mevkii'ne yaklaştım. Burada bir yokuş başlıyordu. Yokuşu çıkarken doğrusu şiddetini artıran rüzgâr sebebiyle biraz zorlandım. Bir kayayı kendime siper edinerek biraz dinlendim. Fakat neticede bu, benim için muhteşem bir yürüyüş oldu. Erenler'e varınca yaşlıca bir çam ağacına yaslanarak uzun süre oturdum. Etrafı seyrettim ve tabiatın seslerini dinledim. Rüzgâr ve kuş seslerine eşlik eden içli bir sessizlik vardı. Bu, çok bilgece bir sükûnetti. Öte yandan çam ağaçlarının taze sürgünlerinin kokusu dimağına doluyordu. Çeşit çeşit kuşlar gökyüzünü sesleriyle dolduruyordu. Etrafımda yaşlı çam ağaçları yükseliyordu. Rüzgârdan ötürü bazen gövdelere çarpan dalların seslerini duyuyordum. Tabiat, kendi hâlince konuşuyordu. Bense onu anlamak istiyordum. Bu sebepten düşüncelerimi tabiatın armonisine bırakıyordum.

Sonra önümde uzanan manzaraya uzun uzun baktım. Her yer muhteşem bir güzelliğe bürünmüştü. Dörtdivan ova boyunca uzanıyordu. Hemen aşağıda Hacetler, biraz ileride Bucak Kınık köyleri vardı. Sırtımı verdiğim çam ağacının bulunduğu mevkiye yakın yamaçlarda inek sürüleri otliyordu. Bu eşsiz tabiat bütün güzelliğini cömertçe ve bir ziyafet gibi onu arayan gözlere ve gönüllere takdim etmeyi çok seviyordu. Bunu anlıyordum.

Zannediyorum ki tabiat, bu eşsiz güzellik ve Erenler bizi asli hâlimize, tefekküre davet ediyordu. Bu güzelliği duymamızı, üzerinde düşünmemizi ve onu sevmemizi bekliyordu. Geçip giden onca şeyden ne kalıyorsa bu güzelliklerden de onun kalacağını fısıldıyordu. Dedğim gibi buraya uzun bir yürüyüşten sonra varabilmişim. Dolayısıyla ister istemez yürümek eyleminin kendisi hakkında da uzun uzun düşünme imkânı bulabilmişim. Yürüyüş, fikirleri ve duyguları bir araya toplayan, dışarıyla beraber insanın kendi içindeki seyrine de imkân tanıyan muhteşem bir eylemdi. Ben yürüyüşün insanın kendi özünü anlamaya doğru başlı başına felsefî bir hamle olduğunu düşünmeye başladım bu sırada. Aynı zamanda insanın kendi içine doğru bir seyir olduğuna inandım yürüyüşün. Çünkü yürürken etrafımızda beliren her şey bir hissiyat ve tefekkür olarak bize dâhil oluyor. Onların maddesi değil fakat mânâsı bizimle buluşuyor. Tıpkı yaşamımızdaki diğer şeyler gibi... Dolayısıyla hayatı ifade eden en doğru kavramlardan biri yürüyüştür bence.

Böylece insan kendini daha iyi tanımaya ve anlamaya başlıyor yürüyüş sırasında. Erenler'e doğru yürürken bunları hissettim.

Bunların yanında insan, sanki gökyüzünde yürüyormuş gibi oluyor bu dümdüz ovada. Hele bulutsuz ve güneşli bir günde göğün mavilikleri elinizin uzandığı her yerde duruyormuş gibi sanki... Gökyüzüyle böylesine beraberlik Dörtdivan'ın güzelliği görmek isteyen gözlere bir ikramıdır.

Bir müddet sonra rüzgâr hafifledi. Bulutlar aralandı. Dörtdivan'da ufuk alabildiğine açık ve yeryüzü gökyüzünün çevrelediği bir pırlanta gibi ışıldıyordu bu bahar günlerinde. Dörtdivan, bu ova ve Erenler ne kadar güzeldi! Bazen bu güzel kelimesi bile bunlardaki derinliği anlatmaya yetmiyordu. Ben de yaslandığım çam ağacından uzaklara, içerilere doğru ilerlemeye başladım. O çam ağacına tabii ki dostane bir dokunuş bırakmayı ihmal etmeden...

Bazı kesilmiş ağaç köklerinin diplerinde ve içlerinde karınca yuvaları dikkatimi çekmişti. Bunlar adeta kaynıyordu. Birinin yanına oturmak gafletinde bulundum. Fakat fazla rahatsızlık vermeden oradan ayrıldım. Sonra çam ağaçlarının arasından geçerek ormanın içlerine sokuldum. Tertemiz bir hava, bembeyaz bulutlara sahip mavi bir gökyüzü, taze bir yeşillik ve etrafımda rengârenk çiçekler vardı. Sonra geriye dönüp Erenler Mevkii'ni biraz daha gezdim. Bazı fotoğraflar aldım. Bir müddet sonra geldiğim istikametten biraz uzakta olarak Dörtdivan'a dönmeye başladım.

Yürüyüş uzun fakat çok dolu ve güzel olmuştu. Tabiatla yoğun bir temas kurabilmişim. Düşüncelerimi ve duygularımı bu sessiz akışın berraklığına ve saflığına dâhil edebilmişim. Erenler, o kadim ağaçların yurdu olan yer, tarifsiz güzellerin beşiği... Böyle kalmaya devam etsin.



Dörtdivan Erenler Mevkii.



Erenler'den...



Dörtdivan Erenler Mevkii'nde mezarların olduğunu tahmin ettiğimiz yer.





ÜMMÎ KEMÂL HAZRETLERİNİ İLK ZİYARETİM

Yıllar yılı Dörtdivan'da yaşamış olmanın verdiği bir avantajla zaman zaman Ümmî Kemal hazretlerinin türbesini ziyaret ettim. Çünkü bu türbe, Dörtdivan'a on altı kilometre mesafedeydi.

Bu ziyaretler bazen oldukça sık oluyordu. Mesela haftada bir gittiğim de oluyordu. Tekkeköy, bu sebepten Dörtdivan'da ikamet ederken benim en çok gittiğim köylerin başında gelmiştir. Bolu'ya gideceğim zamanlar da Tekkeköy üzerinden gider ve Ümmî Kemal hazretlerinin türbesini yine ziyaret ederdim. Bu, Bolu'ya taşındığım Aralık 2024'e kadar böyle devam etti. Bu ziyaretlerden hemen her zaman derin bir huzurla döndüm. Bunu o hazretin himmeti bildim. Daha sonra Ümmî Kemâl hazretleriyle ilgili küçük bir kitap da yayınlamak nasip oldu.

Biz, Dörtdivan'a 2018 senesinin Ağustos ayının son haftasında taşındık. Hemen bir iki hafta sonra benim bu ziyaretlerim başlamış. Günlüklerimdeki notlarımı okurken ben bu ilk ziyaretle ilgili duygu ve düşüncelerimi kaydetmişim. Ayrıca bu satırlar Dörtdivan'a yeni taşınmış olmanın verdiği ruh hâlini de yansıtıyor. Kalemimle ve öğretmenlik yaparak hizmet verdiğim Dörtdivan'a dâir bu ilk intibalarım benim için önemli. "5 Eylül 2018 Çarşamba" başlığını taşıyan daha çok bu ziyaretle ilgili duygularımı ve düşüncelerimi paylaştığım günlüğümdeki satırlarım şöyle:

"Bolu'nun Dörtdivan ilçesine yerleştik. Evimiz küçük fakat güzel. İlçe birçok imkândan mahrum. Ancak dervişçe bir sessizliği, etrafını çevreleyen heybetli dağları, hiç eksik olmayan rüzgârı ve uzayıp giden tarlaları var. Bir de bu tarlalara yayılmış küçüklü büyüklü gruplar hâlinde gezip dolaşan büyükbaş hayvanlar...

Dörtdivan'ın etrafında tanınmış bazı veliyullahın türbeleri var. Bugün Ümmî Kemâl hazretlerini ziyaret ettim. Tek başıma... Arabayı yavaş yavaş sürdüm. Etrafı çevreleyen tarlalar yerini yavaş yavaş ormanlara bırakıyordu. Gördüğüm güzellikler ve beni büyüleyen, içimde daima aradığım huzuru bana hatırlatan ormanların içinde durakladım. Sessizliğin o muazzam sesini dinledim. İçim konuşuyordu. Manâ hâkim oluyordu. Ben susuyordum. Orman ve gökyüzü ne kadar güzeldi! İçimi dolduracak sözlere, sevgiye, manâya, samimiyete, aşka, tevhide susamışım. Bunlar bana onları hatırlatıyordu. Orman, sessizlik, yol ve Ümmî Kemâl hazretleri...

Bir ara yolumu kaybettiğimi düşündüm. Fakat ilerlemeye devam ettim. Neden Ümmî Kemâl hazretlerine gidiyordum? Bunun cevabı içimdeki sevinçti. Ancak söz, bu cevabın samimiyetini bulandırır. O yüzden kendime içimden dahi cevap veremiyordum. Hiçkimseler bilmeden, bu yolda tanınmadan, bilinmeden yürümek... Ne mübarek şey!

Hâsılı beni Ümmî Kemâl hazretlerine götüren yolun etrafı cennet gibiydi. Gibisi de fazla. Neticede hazretin türbesine vardım. Elimden geldiği kadar edeple ziyaretimi gerçekleştirdim. Çok huzur vericiydi.

Gelirken yolda ihtiyar bir amcaya rastladım. Birkaç dakika sohbet ettik. Ümmî Kemâl hazretlerinin türbesinin bulunduğu Tekke (Işıklar) Köyü elli altmış sene evvel yüz elli haneli

bir yermiş. “Şimdi” dedi Kalender Amca “Kışın on beş yirmi kişi kalıyor köyde!” dedi. Adamın adı Durmuş’tu. Köyde Kalender diyorlarmış. Bana Ümmî Kemâl ile ilgili “Ölü niyetine mi kılayım diri niyetine mi?” sözünün yer aldığı meşhur anekdotu nakletti. Müsaade istedim. Yine etrafı seyrede seyrede eve geldim.”

Ümmî Kemâl hazretlerini ilk ziyaretimin anlatıldığı satırlar burada sona eriyor. Bunlar günlük tutmanın faydaları olarak zaman zaman notlarımın arasında karşılaştığım güzelliklerden birisi benim için. Bu ilk ziyaretimin intibalarını bu kısa yazı içinde burada sunmak istedim.

ÜMMÎ KEMAL HAZRETLERİNİN HUZURUNDA

Bolu’ya giderken onun türbesine uğramadan edemiyorum. Eğer hazreti ziyaret etmezsem o gün bir şeyleri eksik yapmışım hissine kapılıyorum. Ümmî Kemal hazretlerinin türbesine gidip o “nev’i şahsına münhasır” havayı bir müddet teneffüs etmek bana çok iyi geliyor.

Bugün de böyle yaptım. Fakat türbenin girişinde beni bekleyen biri vardı. Bir kediymiş bu. Türbeyi ziyaret ettikten sonra onunla ilgilenebildim.

Ümmî Kemal hazretleri asırlardan beri bu güzelim topraklarda bulunan türbesinde medfun. Anlatılanlara göre onun himmeti, manevi yardımı hâlen devam ediyor.

Benim de en sıkıldığım günlerde türbesine gelerek huzur bulduğum, kendimi dinlediğim çok olmuştur. Onun hayatını, menkıbelerini düşünmek, burada mâneviyatını hissetmek bana daima huzur vermiştir.

Söylediğim gibi ne zaman Bolu’ya gitsem yolumu onun köyüne ve türbesine uğrattırım. Bundan dolayı da derin bir huzur hâli yaşarım. Başkalarını bilmem, ben erenlerin ölmediğine, himmetlerinin bir şekilde devam ettiğine inanırım. Yunus Emre’nin sesine kulak verelim: “Ölen hayvan imiş âşıklar ölmez!”

HİMMET DEDE’NİN HİMMETİ

Himmet Dede’yi ziyaret etmiş, türbede niyaza durmuş ve bazı fotoğraflar almıştım. Türbeden niyaz hâlinde ve huşû içinde çıktıktan sonra biraz etrafı izledim. Azıcık ilerde ve yokuşun hemen aşağısında Aşağı Düğer Köyü, Dörtdivan istikametinde ise Köroğlu’nun doğup büyüdüğü Sayık Köyü uzanıyordu. Bulunduğum tepe hâkim bir yerdeydi. Doğu batı istikâmeti boyunca uzanan Aladağlar ve orada bulunan Köroğlu Zirvesi nefis manzarasıyla beni büyülüyordu. Ekili dikili geniş tarlaları, baharla beraber canlanmaya başlayan tabiatı, türbeye gelirken kıyısında biraz nefeslendiğim Ulusu’yu buna eklemeliyim.

Dörtdivan bir ova üzerinde kuruluydu. Ziyaretimin amacı hem Himmet Dede’den destur almak hem de yazım için malzeme toplamaktı. Bir dergiye talep üzerine onun hakkında bir yazı yazacaktım. Fakat elimde kayda değer bir şey yoktu. Birinin bana bu mübareği anlatmasını, bilmediklerimi öğretmesini isterdim. Şu Korona günlerinde, milletin birbirine öcü gibi baktığı demlerde kime ulaşayım, kimden medet umayım! Eldekine razı olmaktan başka bir çâre gözükmüyordu.



Ziyaretimi gerçekleştirmiştim. Arabaya doğru ilerlerken Sayık Köyü cihetinden ve türbeye gelen bozuk yol üzerinde lüks ve siyah bir araç پیدا oldu. Bu bozuk yola hiçbir aracın geleceğini düşünmemiştim. İşte bir tane geliyordu. Allah’tan arabayı kenara park etmişim. Yoksa şimdi aşağıya inecek, şu nefis tabiatın telkin ettiği sükûn ve huzuru kaybedecektim. Belki de hazır arabaya binmişken geri döneyim, diyecektim. Neyse ki, böyle olmadı.

Biraz sonra araç türbenin önünde durdu. Ellili yaşlarda olduğunu tahmin ettiğim (yanılmışım, adam söylediğine göre 70 yaşındaydı) biri indi arabadan. Türbenin avlusundan içeri girdi. Kapıyı açtı ve eşikten dua etti. Ben de belki bir şeyler öğrenirim diye yeniden türbeye yönelmiştim. Bir süre onu izledim. Biraz sonra adam arabasına binmek üzere avlu kapısına yöneldi.



Türbe avlusunun yüksekçe merdivenlerinde yakaladım onu. Biraz uzağından “Allah kabul etsin amca!” dedim. Bu vesileyle yarım saatten biraz fazla sürecektir bir muhabbet başladı. Ona türbe hakkında bazı şeyler sordum tabii. Yazacağım yazıda değerlendirmek üzere sorduğum kimselerden de kayda değer bir şey öğrenememiştim. Adının Ethem Canalp olduğunu öğrendiğim amcayla bu kimsesiz yerde (acaba öyle miydi?) uzun denebilecek bir sohbetimiz oldu böylece. Gerçi o da hazret hakkında çok fazla bir şey bilmiyormuş ama en azından söyledikleri yabana atılacak şeyler değildi.

Bu arada kendisinin Edirne valimiz Ekrem Canalp’ın babası olduğunu öğrendim. Bunun üzerinde nedense ilk önce pek durmadım. Ethem Amca Aşağı Düğer Köyü’ndenmiş. Emekliymiş ve köyünde ikâmet ediyormuş. Dörtdivan’dan köye her gidişinde yolunu türbeye uğrattır, dua ve abdesti de varsa ibadet edermiş.

O anlattıkça anlattı. Söyledikleri hiç değilse öğrencilerimle yaptığımız derlemelere kaydedeceğim cinstendi. Himmet Dede’yle ilgili bir iki de yeni bilgi edindim. Çok memnun oldum. Sonra beni halk arasında Uzun Dedeler veya Söbü Dedeler diye bilinen iki uzun mezarın yakınına kadar götürdü. Onları uzaktan işaret etti. Himmet Dede’ye her gelenin onlara da muhakkak uğradığını ve dua ettiklerini söyledi.

Bu arada ben Edirne valimizin babasıyla gerçekleştirdiğim bu faydalı sohbetin Himmet Dede'nin bir himmeti olduğunu çoktan düşünmeye başlamıştım. İçim bir hoş oldu. Güneş daha güzel ışıldıyordu sanki. Kafamdaki metal yorgunluğu geçer gibi oldu. Himmet Dede'ye sevgim daha da çoğaldı.

Ethem Amcayla beraber türbeye döndük. Belli bir mesafeden ısmarlaştık. O arabasına bindi ve köye gitti. O gidince ben bu Uzun Dedeler'i yakından görmek istedim ve oraya gittim. Giderken yeniden bu hadiseyi düşünüyordum. “Ey Himmet Dede! Bir valinin babasıyla bana yardım eden mübarek zat! Destur istedim, desturunu ne de güzel ihsan ettin! Bugün büyüklüğünü daha iyi idrak ettim. Himmetin dâim olsun!” diye geçiriyordum içimden.

Onun artık bilinmeyi istediğine hükmetmiştim. Yüzlerce yıl devam eden bu ilgizlik artık bitmeliydi. Ondan söz edilmeliydi. Onu sadece bu tepede değil, sâir mecralarda ve çeşitli vesilelerle de anmalıydık. Himmet Dede, Dörtdivan üzerinden himmetini esirmegeyen o büyük zat bunu çoktan hak etmişti.

Bu arada Uzun Dedeler'in yanına varmış ve birkaç da fotoğraf almıştım. Bunlar yayınlanacak yazımda çok işe yarayacaktı. Böylece Himmet Dede'nin hatıraları biraz canlanmış olacaktı. Türbeye ve oradan arabaya doğru yürümeye başladım. Dede'nin büyüklüğünü düşünüyordum hâlâ.

Rüzgar şimdi biraz sert esiyordu, Dörtdivan ova boyunca uzanıyordu. Galiba bir şeyler oluyordu...

Yasin ŞEN
28. 04. 2020
Dörtdivan

HİMMET DEDE'YE YÜRÜYÜŞ

Bugün Himmet Dede'ye doğru yürümeye niyetlendim. Bu sonbahar gününde yazdan kalma bir his vardı havada. Bu güneşli gün beni dışarıya davet ediyordu ve ben de yürümeye başladım Himmet Dede'ye doğru.

İkinci sularıydı. Manzara sonbaharın renkleriyle bezenmişti. Tarlalar sarının çeşitli tonlarında ve ağaçlar sarı yapraklarıyla arzı endam ediyordu Dörtdivan ovası boyunca. Uzun zamandır böyle bir yürüyüş yapmamıştım. Belki de yürüyüşlerimden biraz uzak kalmıştım. Neticede bu tatlı sonbahar gününde bir Himmet Dede yürüyüşü bunu telafi ediyordu işte.

Dörtdivan'la Sayık köyü arasında kalan ve Ulusu'yun üzerindeki köprüde bir müddet durup balıkları seyrettim. Balıklar çok berrak bir biçimde görünüyordlardı ve toplu halde yüzüyorlardı. Bir müddet onları seyretmek bana neşe verdi. Sonra yürümeye devam ettim.

Sayık köyünü izleye izleye Sorkun köyüne giden yola girdim. Yürürken bir yandan da Köroğlu'nu düşünüyordum. Sayık köyünde doğup büyüyen Köroğlu'nu... Onun hatırasını selamladıktan sonra Himmet Dede'nin türbesine giden yola girdim. Bir müddet yürüdükten sonra bir taşın üzerine oturup Dörtdivan'ın seyre koyuldum. Dümdüz ova boyunca kurulu köyleri seyrettim. Her yer sonbahar elbisesine bürünmüştü çoktan. Etrafta çok derin ve anlamlı bir sessizlik vardı. Burada yüzlerce yıldan beri yaşanan hayatı düşünüyordum. Elbette bazen de dertlerimi...

Bir müddet burada kaldıktan sonra yürümeye devam ettim. Himmet Dede türbesine vardığımda yokuş yukarı çıkmak beni biraz yormuştu fakat artık daha da durmadım. Türbenin girişindeki bayrağımızı selamladım. Hava rüzgarlıydı ve ne de güzel dalgalanıyordu! Birkaç kere fotoğrafını aldıktan sonra türbeye girdim.

İçerideki hava bana bugün ayrı bir huzur verdi. Himmet Dede'ye niyaz ettikten sonra ikinci namazımı kıldım. Sonra her zaman yaptığım gibi türbenin duvarlarındaki resimleri inceledim. Birilerinin bunları fark edip üzerine çalışma yapmasını diledim. Çünkü Himmet Dede türbesindeki duvar resimleri halk resminin çok güzel örnekleriydi ve en azından bir makale olarak çalışılması gerekiyordu.

Son bir defa daha Himmet Dede'ye niyaz ettikten sonra dışarıya çıktım. Bir müddet yine bir taşın üzerinde oturup Dörtdivan'ı seyrettikten sonra dönüş yürüyüşüne başladım. Yürüdükçe içime dolan hisler beni ille de bir şiir yazmaya sevk ediyordu. Fakat yazmak pek de içimden gelmiyordu. Sessiz, sakın yürüyüp bu muhteşem tabiatı ve güzel manzarayı seyretmek istiyordum. Nitekim öyle de yaptım.

Sayık köyünden teyzeler vakit akşama yakın olduğu için inekleri arıyorlardı. Başka bir teyzenin kendisini çağırmasından isminin “Zelhe” olduğunu işittiğim bir teyze de inekleri arıyordu. Galiba biraz uzaktaydı. Ona “Hayırlı akşamlar!” dedim. Teyze nereli olduğumu filan sordu. “Orduluyum!” dedim. Yürüyüş yapmamdan ve de Himmet Dede'yi ziyaret etmemden çok memnun olmuştu. Müsaade istedim ve yürümeye devam ettim. Yine yol üzerinde dört teyze oturmuş sohbet ediyorlardı. Onların Oğuz Türkçesinin hatıralarını günümüze taşıyan bazı

sözlerini duyuyordum. Dörtdivan'ın şu güzelim Türkçesinde çok eskilere dâir ne hatıralar ne yâdigârlar vardı kim bilir! Biraz da bunu düşündüm.

Gün akşama dönmüştü. Hava da biraz serinlemişti. Ben de yavaş yavaş yürüyüşün sonlarına geliyordum. Yol üzerinde motor süren ve evlerine dönen birkaç tanıdık gördüm. Bunlardan biri de sanayide iş yeri olan Recep'ti. Motordan indi. Biraz ayaküstü sohbet ettik. Köyündeki evi düzenlemiş. Beni evine davet etti. “Gelirsen uğra!” dedi. Yürümeye devam ettim. Yolumun üzerindeki eski ve harabeye dönmüş evi biraz mahzun mahzun izledim. İnsanın mekâna bıraktığı izleri düşündüm. Sonra da hiçbir şey yaşamamış gibi çekip gidişini... Fazla duramadım. Birkaç fotoğraf da burada aldıktan sonra yoluma devam ettim.

Güzel bir yürüyüş olmuştu yine. Şu güzel Dörtdivan, kendisine duyduğum sevgiyi hiçbir zaman azımsamadı, yoktan vardan hep karşılığını verdi. Bu da daha çok içimde bulduğum derin bir huzur şeklinde oldu. Şu güzelim yürüyüşten bana kalan da yine böyle bir huzur oldu bugün.

DÖRTDİVAN ve MENGEN'DE BİR HİDRELLEZ GÜNÜ

Sabah çok erken uyandım. Hıdrellez sabahının temiz havası serin serin içeriye doluyordu. Bugünü ve Hıdrellez'in coşkusunu çocuklarımla geçirmeye niyetlendim. Dörtdivan ve Mengen'deki Baba Hızır makamlarını ziyâret edip yeşilin bol olduğu yerlerde ve akarsu kenarlarında bol bol vakit geçirmeyi istiyordum yavrularla. Bolu'da yaşıyorduk. Neresi yeşil değildi ki! Nitekim sabah bir müddet çalıştım. İçimdeki coşkuyu yazarak sakinleştirdim. Akabinde Tunahan'la sözleşip hazırlık yaptık. Ben dışarı erken çıktım. Yağmur yağıyordu. Hıdrellez bereketiyle gelmişti. Yolda bir müddet yürüdüm. Yağan yağmurda biraz ıslandım. Sonra Tunahan gelince Dörtdivan Çavuşlar Camii'nde bulunan Baba Hızır makamını ziyaret ettik. Ardından fırına gidip ekmek ve açma aldık. Sonra Kartalkaya yolu üzerinde Ulusu'yun yanındaki açık alana gittik. Biraz sonra hava açıldı. Güneş kendini gösterdi. Biz de Ulusu'yun yanında soframızı kurduk. Güzel bir kahvaltı yaptık. Ulusu'yun, kuşların sesi ve yeşilin göz dolduran manzarası hep beraber bugünün Hıdrellez olduğunu fısıldıyor gibiydi. Bir müddet sonra Ahmed Furkan'la Elif Nisa aradı. Onları almamı istiyorlardı. Onları almaya gittim. Lojmanın orada bir karışıklık vardı. Arabalar gidip geliyordu. Bizimkiler de minibüs durağına geçmiş. Onları oradan aldıktan sonra piknik yaptığımız yere geldik. Tuna orada bizi bekliyordu. Çocuklar da gelince burada çok güzel vakitler geçirdik. Bol bol yürüdük, ayaklarımızı suya soktuk.

Eğlenceli, tatlı ve derin vakitlerdi. Saat on ikiye doğru Dörtdivan merkeze geldik. Markete girdik. Alışveriş yaptıktan sonra Mengen'deki Baba Hızır makamına doğru yola çıktık. Yolda Elif Nisa epey mızırdandı. Parmağımı cama sıkıştırmıştı. Bir de öğretmenevine gidelim diye tutturuyordu. Köye varınca mızırtısı arttı. Beni çok sinirlendirdi. Neyse ki caminin içine girince rahatladı ve sustu. Oynamaya başladı. Kürsüye ve minbere çıktı. Abisiyle beraber güzelce oynadı. Türbeyi de ziyaret etmiştik. Namaz kıldık. Sonra caminin yanındaki parkta yavrular oyun oynadı. O sırada yağmur atıştırmaya başladı. Yağmur çoğalmadan Baba Hızır köyünü gezelim, dedik. Hep gezdiğim o yol boyunca yürüdük. O geniş düzlüğe geçtik. Yağmur arttı. Hıdrellez olduğu için ıslanalım dedik. Elif Nisa da öyle istiyordu. Islana ıslana arabaya geldik. Akabinde Dörtdivan'a geldik. Ahmed Furkan Baba Hızır Köyü'nü çok sevmişti. Buraya bir daha gelelim diyordu.

Bugün Hıdrellez. Biz de elimizden geldiği kadar bugünü coşkuyla yaşamaya çalıştık. Tabiatın coşkusuna içimizdeki heyecanla katıldık. Çocuklarımla da olması çok güzel oldu bizim için. Böylece Bolu'nun iki güzel ilçesi Dörtdivan ve Mengen'de Hıdrellez'i hem Baba Hızır makamlarını ziyaret ederek hem de yeşillikler içerisinde idrak ettik.

3. Bölüm

ULUSU'YUN DAVETİ

ULUSU'YUN DAVETİ

Bugün köylerin ve ormanların içinden geçerek Bolu'ya gideyim, diyordum. Lâkin içimde her nedense Ulusu'yu görme ihtiyacı hissediyordum. Nitekim bir yerde durup baharla beraber uyanan toprağı ve açan çiğdemleri biraz kokladıktan ve manzarayı seyrettikten sonra Kartalkaya yoluna geçtim. Her zamanki durduğum yere arabayı çektikten sonra suyun kenarındaki düzlükte kendime oturmak için müsait bir yer aradım. Yanımda getirdiğim çayı ve kahvaltılık birkaç şeyi yanıma koyup akarsuyu dinlemeye başladıktan sonra neden onun beni böyle kendine davet ettiğini de anlamaya başladım.

Hava serin olmasına rağmen baharda coşmaya hazırlanan tabiat ve Aladağ'da eriyen kar sularıyla beslenen Ulusu, beni çok derinden etkilemiş ve kavramıştı. Adeta oturduğum yerde onun bana ilham ettiği duyguları dinlemek için pürdikkattım. Manzarayı bir nefes gibi ciğerlerime çekiyordum. Bir tabiat köşesinin ilhamla dolu olduğu o güzel vakitlere tesadüf etmiştim. Suyun sesi zihnimde çağlıyor ve gönlümü dolduruyordu.

Ulus, su yeşilinin en koyu hâliyle bazen mırıl mırıl, bazen şırl şırl akıyordu. Taşlık yerlerde hafif çağlak oluşturunuyordu. Doğrusu böylesine gönül doyuran ve bu kadar güzel ve musikili akan bir akarsuyla karşılaşacağımı ummuyordum. Onu bugün önceki hâllerinden ayıran ne vardı ki? Sanırım uzun zamandır onunla böyle hemhâl ve baş başa olmamıştım.

Suyun söyleyen ve durmaksızın bir şeyler ifade eden lisanı beni kendine hayran bırakmıştı. Ulusu sadece akıyor, gönlüme doluyordu benim. Nitekim az sonra ondan aldığım ilhamı mısralar hâlinde dizmeye başlamıştım satırlara. Etraftaki kuşlar da durmaksızın bir musiki faslı içindeydi. Yağmur yavaştan serpiştirmeye başlarken de o güzel fasılları devam ediyordu. Su sesi, kuş sesleri ve hafif serin bir hava... Gönül dolusu muhabbetle beni tesiri altına alan bu muhteşem tabiat kendinde biriken ilhamı emanet edeceği dost bir gönül arar gibi beni kendine davet etmişti. İyi ki bu daveti duymuş ve ona uymuştum. Ulusu, bugün bende derin bir sevincin doğmasına vesile olduğunu sezmiş gibi daha bir neşeli akmaya başlamıştı sanki.

ULUSU'YUN YANINDA

Yine bir davet duyuyorum içimde. Güneşli ve tertemiz bir hava hâkim dışarıya. Yürümek, tabiatta bir başıma kalmak, Ulusu'yun yanına gitmek geliyor içimden. Pırıl pırıl bir hava, kuşların cezbedici sesleri davetkar bir hâle bürünüp gönlüme doluyor. Yine bir bakıma yollara düşüyorum. Ulusu'yun yanına onun mûsikîsini dinlemek üzere oturuyorum. Bu sakinliği bütün varlığım ile duyuyorum burada. Huzura eriyorum. İçimi kaplayan keder ve isyan duyguları yavaş yavaş siliniyor. Onun yerine tabiatın sesleri, huzur ve mutluluk hâli doğuyor. İçimdeki kederi suyun sesiyle yıkıyor, isyan bulutlarını şu güzelim güneşin aydınlığıyla dağıtıyorum. Dağların heybeti hissediliyor. Masmavi gökyüzü tertemiz bir vicdan gibi kuşatıyor doğayı. Kuşlar durmaksızın ötüyor.

Ulus serin bir rüzgârı taşıyor dağların zirvelerinden. Biraz üşüyorum. Bu tertemiz havayı içime çekiyorum. Bahara uyanan ağaçlar, toprak ve uzayıp giden şu yemyeşil çimen beni ikide bir yürümeye davet ediyorlar. Yürüyorum, defalarca yürüyorum. Bundaki saadete, mutluluğa, huzura doyamıyorum. Ulusu'yun sesini dinleye dinleye içimde tatlı bir rüya kuruyorum. Arınıyorum. Âdeta Ulusu'yun içinde yıkanmış gibi oluyor gönlüm ve zihnim. Bu güzelim günde baharın bütün muhteşem güzellikleri kendini göstermeye başlamış çoktan. Her şey yüzünü bahara dönmüş artık. Tabiatı bir yaşama duygusu doldurmuş. Üzülen ve kederlenen gönlüm bu coşkuyla doluyor şimdi. Fakat çok geçmiyor, bir sakinlik ve dinginlik sarıyor beni. Âdeta aradığım iç huzurunu bulmuş gibi sakinleşiyorum. Bu doğa, bu güzellik, Ulusu bana iyi geliyor. Neler neler söyleşiyoruz bilemiyorum fakat arada duygudan yana birçok alışverişin olduğunu söyleyebilirim.



ULUSU'YA DOĞRU

Yine yollardayım. Ulsu'ya doğru gidiyorum. Her yer baharın neşesiyle birlikte sevinç içinde. Gölüm de öyle. Doğanın karşı konulmaz davetini duyuyorum.

Ulsu'ya doğru gidiyorum. Vardığımda sandalyemi hemen Ulsu'yun yanına yerleştiriyorum. Burada eksik bir şeyler tamamlanmış gibi biraz sonra bir tamamlanmışlık hissi duyuyorum içimde. Ulsu yine pırıl pırıl güzelliği ile akıp duruyor. Mesafeleri muhabbetle kucaklıyor.

Çimenlerin üzerinde mor sümbüllere basma endişesiyle bile olsa yürüyorum. Ulsu'yun kıyısında onu dinleyerek huzur buluyorum böylece. Giderek her gün daha fazla yeşeren söğütlere bakıyorum. Bir taşın üzerinde oturup Ulsu'yun sesine, kuşların şarkısına dalıyorum. Bir çiçeğin yanı başında muhabbetle duraklıyorum. Onu seyrediyorum bir müddet. Bu ânı zihnime ve gönlüme sindiriyorum. Gözlerimi kapadığım vakit içimde bulacağım güzelliklerden birisinin bu çiçek olacağına inanıyorum. Ona düşüncemde derin ve sonsuz bir yer ayıyorum.

Sonra yine yürümeye devam ediyorum. Bin bir çeşit kuşun ve bitkinin varlığıyla doluyorum. Ormanları dinliyorum. Ağaçların sevincine dâhil oluyorum. Sessiz ve sözsüz bir anlaşmayla konuşuyoruz birbirimizle. Oturuyorum.

Günün bu saatlerinde gönlüme kök salan bir hasretle güneşi tenimde duyuyorum. Bir müddet daha yürüyorum. Ayaklarımı suya sokuyorum. Aladağlardan akıp gelen Ulsu'yun varlığını bütün benliğimde hissediyorum.

Gün, Ulsu'yun yanında geçirdiğim sessiz ve derin vakitler sayesinde daha anlamlı yaşanmış geliyor bana. Bugün de hayattan beklediğini almış ve yaşanmış zamanların huzuruyla dolu olarak arabaya binip yine yollara düşüyorum.



ULUSU ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

Ulus'u'nun yanındayım yine. Hava biraz serin fakat kuşlar coşkulu, tabiat sakin ve duygularım epey derin. Tefekkür etmek için bir dolu imkân sunuyor insana doğa.

Birkaç saatten beri buradayım. Ulus'u'yu dinliyorum. Onun bana hissettirdiklerini ve ilham ettiği şeyleri kalbimde buluyorum. Ulus içimde davetini duyduğum bir akarsu. Çok şeyler söylüyor bana. Hepsini kelimelere dökmek zor biliyorum, fakat onun yanına geldiğim zaman bana hissettirdiği şeyleri, mutluluk verici düşünceleri yazmam gerektiğini düşünüyorum.

Ona şiirler, methiyeler, maniler kaleme alıyorum. Ulus yazmakla bitmiyor. Onun dâimâ akıp duran sularının yenilenmesi gibi Ulus'a dâir düşüncelerim de daima tazedir.

O, Aladağlar'ın zirvesinden Dörtdivan ovası boyunca akarken elbette geçtiği yerlerin bilgisini, havasını ve ilhamını da bizlere taşıyor. Ulus dağlara, köylere, ovaya, toprağa, kuşlara çiçeklere, ağaçlara ve bin bir çeşit canlıya ev sahipliği yapıyor. İnsan ona bakınca bir coşkuyu içinde nasıl duymasın! Ulus'u'nun mutluluk verici bir ırmak olduğunu nasıl düşünmesin! Öyleyse bu gelen, dağlarda akıp duran, vadileri geçip bizlere ulaşan sadece bir akarsu değildir. O, gönlüme dolan bir sevinç, bir mana, bir güzellik ve bir mutluluk vesilesidir.

Ulus'a bakınca insan mutlu olmak için elinde ne kadar güzel ve doğal imkânların olduğunu anlıyor. Kenarında büyüyen ağaçların, etrafında yeşeren çimenin, baharda açan çiçeklerin hayat kaynağı olan Ulus daima gönlümdeki neşenin, sevincin, mutluluğun da kaynağı haline gelmeyi başarıyor. İnsan ona bakınca huzurlu olmak için bir dolu sebep buluyor kendinde.

Ulus huzuru getiriyor bize. Sanki Hızır'ın gezdiği yerler misâli yemyeşil mesafeleri kucaklayan bir mânâ oluyor her yanı. O, hayatın, yaşamın, diriliğin ve mutluluğun da kaynağı oluyor. Dağların içinden akıp gelen, gönlü dolduran şey ondaki o derin mânâdır. Mânâyı duymak isteyenler Ulus'u'nun ne dediğini anlayabilirler. Öyleyse bugün burada onun mutluluk verici bir mânâ olduğunu düşünmekten daha güzel ve daha doğal ne olabilir!

ULUSU'YUN İLHAMIYLA

Ulus'u yanına geldim. Yine bir başımayım. Söz yok, konuşmak yok. Bununla beraber her şey var. Arada böyle silik bir nesne olmayı seviyorum galiba. Konuşurken yok olmaktan ziyade susarken var olmayı seçiyorum.

Şu tabiat köşesinde silik bir nesne olmayı sevdiğimi söyledim demin. Peki bunun yanında susarken var olmak nasıl bir şey oluyor?

Sessiz kaldığımız vakit sanırım insanın kendiliği açığa çıkıyor. Üzerine bastığım ottan, kokladığım çiçekten, akıp giden sudan, heybetli dağlardan ve yemyeşil ormanlardan gelen hislerle doluyor, âdeta tabiatın kendisi oluyorum. Arada ayrılık gayrılık gibi şeyler giderek uzaklaşıyor benden. Ulus her ne ise ben de o oluyorum. Âdeta kendimi yaşamı var eden kuvvete bırakıyorum.

Bir arıyı var eden kuvveti düşünüyorum. Ağaçla duygudaş oluyorum. Bir kuş kadar hafif süzülüyorum türlü mânâlara. Yeri ve göğü dinliyorum. Onların söyledikleri insanların sözleri gibi gönül yormuyor. Toprağa sinen yağmurlar gibi hayat veriyor kalbimize. Her mânâ yüzümü okşayan rüzgâr gibi dokunaklı, yeşil bir ağaç gibi doğal ve toprak gibi bereketli... Bir başkasına bir şey ifade etmeden konuşup anlamak gibi keyifli.

Kelimelere mahkûm olmadan bunca anlamı duymak güzel Ulus'u yanı başında. Burada sadece bu güzel tabiatı değil kendimi de dinliyorum.



GÜNLÜK'TEN...

ULUSU'YUN YANINDA BİR GÜN

Sabah erken kalktım. Elif Nisa da öyle... Abisi de ondan sonra uyandı. Biraz oynadılar, çizgi film seyrettiler. Tunahan'ı çağırdım. O da gece boyunca neredeyse hiç uyumamış. Sabaha karşı altı civarında uyumuş. Adamı kaldırmış olduk. Patates kızarttık epey.

Ben fırına gittim. Simit ve ekmek aldım. Çok sıcak bir hava vardı. Kahvaltıyı yaptık. Yine neşeli ve uzun bir kahvaltı oldu. Önce çocuklara tabaklarındakini yedirdik epey. Sonra biz Tuna'yla kahvaltı yaptık. Kahvaltıdan sonra karpuz yedik. Sonra hazırlanıp dışarı çıktık.

Çok güzel bir hava vardı. Çocuklar parkta biraz oynadılar. Ahmed Furkan biraz getirdiğim mavi topla oynadı. Ona biraz da Elif Nisa eşlik etti. Yukarı karpuzu almaya geldiğim vakit Tuna'ya çıkalım dedim artık. Esat'a da çağırdık dışarıdan. Penceresi açıktı. Gezmeye gitmeye karar vermiştik.

Yağbaşılar köyünün ilerisindeki düzlüğe, Ulusu'yun yanına gittik. Vardığımızda her yerin pembe ve sarı çiçeklerle dolu olduğunu gördük. Arabayı biraz ileriye koyduk. Orada yabani erik ağacının altına piknik sergimizi yaydık ve oturduk. Kamp sandalyemiz de vardı bir tane. Önümüzde ırmak akıyordu. Etrafta birçok çeşitlilikte çiçek vardı. Böcekler uçuşuyordu dört yanımızda. Birçok defa uğur böceği gördük ve yakaladık. Çocuklar da gördükçe onları ellerine aldı.

O geniş düzlükte iki defa yürüyüş yaptık. İlkinde ayaklarımızı suya soktuk. Elif Nisa çoktandır böyle bir şey istiyordu. Fakat üstünü epey ıslattı. Ahmed Furkan da çok eğlendi. Bol bol fotoğraf çekindik. Irmakta biraz da su vardı.

Elif Nisa'nın üstü ıslanınca onu arabaya getirdim. Üstünü değiştirdim. Sonra bir müddet oturduk. Yavrular ara ara top oynadı. Etrafı incelediler. Tabiatla böylesine vakit geçirmeleri çok hoşuma gidiyor. Hem etrafı gözlemleyip bir şeyler öğreniyorlar hem de doğayla çok derin bir bağ kuruyorlar. Ahmed Furkan bugün otların arasında gizlenerek birçok defa Esat'ı ve Tuna'yı korkutmaya çalıştı.

Burada dört saat kadar kaldık. Yağmur bulutları gelmeye başladı akşama doğru ama yağmur yağmadı. Çocuklar da üşüyünce toparlandık. Yağbaşılar'da durduk. Ahmed Furkan durmamızı istedi. Bahanesiyle arabada bulunan bütün şişeleri suyla doldurduk. Elif Nisa ile Ahmed Furkan da bu doldurma işine katıldı ve bunu çok sevdiler.

Dörtdivan'a gelince markete girdik yavrularla. Sabah dondurma istemişlerdi. Hem akşam yemeği için mantı almamız gerekiyordu. Alışverişten sonra öğretmenevine geldik. Toplantı odasında yavrular çizgi film izlerken dondurmalarını yediler. Bir müddet sonra yemek yapmaya başladık. O sırada yavrular da içeride oyun oynuyorlardı. Epey oyun oynadılar bu akşam.

Elif Nisa yemekte mantı yemek istemedi. Sabahtan kalan patatesi yedi. Ahmed Furkan da yoğurtlu mantıyı bir güzel yedi. Yemekten sonra da uzun müddet oyun oynadılar. Biz de yemekten sonra Esat ve Tuna'yla arabanın yamuk yerini düzeltmeye çalıştık. Fakat pek

beceremedik. Sonra yavruları alıp dışarı çıktım. Onlar parkta bir müddet oynadılar. Sonra arabaya bindik. İkisi de araba sürmek istiyordu. Birini sol kucağıma öbürünü sağ kucağıma aldım. Eve varana kadar güya arabayı sürdüler. Gönüllerini bir de böyle hoş etmek istedim. Sonra ikisini de bol bol öpüp eve gönderdim.

Biraz derin bir hüzün hâliyle öğretmenevine geldim. Yürüyüşe çıktım. Haftaya Ankara'ya gidecekler muhtemelen çocuklarım. Bunun derin hüznü içime oturdu. Bu hüznü derinden hissettim ve yaşadım. Dolu dolu bir gece ve bir gün geçirdik çocuklarımla. İlle de şu ayrılık belimi büküyor. Bu perişanlığın artık son bulmasını diliyorum. Artık el versin ve hayatımız bir düzene girsin. Varlığın sahibinden niyaz ederim.



Ulusü'yun Yanında Daima Yürüdüğüm Düzlük.

4. Bölüm

DÖRTDİVAN YAYLALARINDA

DÖRTDİVAN YAYLALARININ HİSSETTİRDİĞİ

Bu yaylalarda bin yıldır neler yaşandı, kim bilir. Aladağlar asırlardan beri Dörtdivanlıların göçtüğü, yaşadığı, vatan ettiği yerler. Bugün oralara uğrayan pek yok ama bu gökkubbede elbette orada yaşanan acılar, sevinçler, hayatlar da kayıtlıdır. Oralara gidince insanın içerisinde ilginç duygular kımıldar. Hayatı bir ilham gibi gönlünde duyanlar bunu mutlaka yaşamışlardır.

Ben bu yerlere geldiğim vakit burada yaşanan şeyleri bir his, bir ilham hâlinde gönlümde bulurum. Sanki bu kadar yaşanmışlık gelip bende birikir de bunları kâğıda dökmek zamanı gelmiş gibidir. Görünürde yaşamadığım, daha önce hiç bulunmadığım Dörtdivan yaylaları bana ilk ziyaretimde bile çok derinden tesir eder. Ondaki yaşanmışlıklar böylece kaleme gelir, satırlara dökülür.

Dörtdivan'da bir teyzemizden derleme yapmışlar. Konuşturmuşlar onu. "Aladağ'da bir oğlum kaldı." diyordu. On oğlu dünyaya gelmiş, hepsi vefat etmiş. "Biri duraydı ne olurdu!" diyordu. Onun söylediklerini okurken yüreğinin acısını duymamak mümkün müydü? "Köye eletelim!" demiş de köylüler orada defnetmişler. Aladağlarda kalan evladını anıp yavrusu için "Ulu dağlarda kaldı!" diyordu teyzemiz.

Vatan böyle bir şeydir. Bin yıllardan beri yaşadığımız aziz toprakların her karışında sevdiklerimizin, ecdadımızın, büyüklerimizin hatıraları vardır. Manzarasına hayran olduğumuz o yerlerin hangi çilelere tanıklık ettiğini bilemeyiz. O sebepten yaylalar, dağlar bende tefekkürü derinleştiren yerler olmuştur hep. Bu Dörtdivan yaylaları için de böyledir.

Ben bu yaylalarda Aladağlarda kalan evladının yasını tutan ananın hislerini duyarım. Bu topraklara ayak basan, düşünen, uygulanan bunca insanın hisleri elbette yüreğimde yer edinir ve beni çok derin hâllere, hayallere, düşüncelere sevk eder. Bu yetim duygular ve düşünceler hep duyulmak ve bilinmek isterler. Benim de yolum bir şekilde buralara düşer.

Ben bu yaylaları sadece gezmem. Aynı zamanda onları sezerim. Sayıya hesaba gelmez nice insanın yaşadığı, hissettiği ve mekâna sinmiş yaşanmışlıkları düşünürüm. Bunlar pek yazılmamış, sayfalarda yerini pek bulmamıştır. Bunu telafi etmek istercesine yazmaya yönelirim.

Yazmanın güzel yanı biraz da burada yatar. Her insan apayrı bir âlem olarak ve başka başka tecrübeleri yaşamak için yaratıldı. Ben de âcizane mekâna sinmiş bunca yaşanmışlığı duyup yazıya geçiriyorum. Dörtdivan'ın yaylaları da en kadim duyguları sinesinde muhafaza eden güzelliği dillere destan yerler olarak yazılmayı dâimâ hak ediyor.



Dörtdivan Sümme Yaylası.

AMANLAR'DA YÜRÜMEK

Amanlar'da yürüdüm bir gün. Çam ağaçlarının etrafa yaydığı nefis kokular arasından ormanı adımladım. Ağaçların hissedilen bir neşesi vardı o gün. Çünkü onlar rüzgârla beraber uçuşuyordu. Sanki “hû, hû” diyorlardı.

Etraf çam ağaçlarının yeşiliyle bezenmişti. Bunların kimi kadim zamanlardan uzanmıştı bugüne. Hatıraları yüklenmişler gibiydi sırtlarına. Onlara baktıkça sükûnun hayatın ve yaratmanın gerçek gücü olduğunu hissettim. Böylesine doygun ve mutmain bir hayatıyetle var olmalarını hayran hayran izledim. Ağaçların ve ormanın sesini dinledim.

Amanlar'da yürüdükçe ormanla yakınlaştım. Daha samimî oldum sanki ağaçlarla. Onları anlamak istedikçe daha çok açtılar sanki esrarını bana ağaçlar. Çünkü onları gönülden duymak istedim. Bazılarına dokundum. Kendilerine kimin dokunduğunu bilmeden ama bunu hep hissetmeye devam edecek o ağaçların hafızasına dostane bir dokunuşun hatırasını bıraktım.

Kimseler yoktu bugün Amanlar'da. Bir şair gibi serazat, bir derviş gibi içte ve hiçte yürümek istedim. Yürüdüm de... Ağaçların arasından, ormanların derinlerine sokuldum. Bazen ürktüm, bazen duygulandım. Ve hep bir heyecan duydum. Bir şiir yazmak istedim. İlk mısraların son kelimeleri “Amanlar” ve “zamanlar” olacaktı. Ama beceremedim. Olsun. Ben o şiiri duydum içimde. Kelimelere bürünemeseler de o mısralar bir gönülde duyuldu bir kere.

Amanlar'da yürüdüm bir başıma. Gönlüme ağırlık veren içki şişelerine ve çöplere baktım bazen. “Amanlar size ne yaptı ey insanlar?” dedim kendi kendime. Bir cevap bulamadım. Yürümeye devam ettim.

Bunları gördükçe düşündüm ki, insanın kendisine ve tabiata verdiği zararı başka hiçbir şey vermiyor. Yine de Amanlar'da yürüdüm bir başıma. Doldum... Bir başka âlemin hissini duydum içerimde. Zihnimin derinlerinde hissettiğim o yorgunluğu gidermeye çalıştım. Bana ağırlık veren o yorgunluğu burada hissetmem demek, onun artık süzülüp kaybolmaya başlaması demektir benim için. Nitekim az sonra böyle olmaya başladı. O yorgunluk zihnimden akıp gitmeye başladı Amanlar'da. Amanlar dinlendirdi beni. O nefis tabiat bana içli bir sükûnet bahşetti.

Yürüdükçe Amanlar'da zaman açılır gibi oldu zihnimde. Âna biraz daha yaklaştığımı duydum. Bir şeyler söyledi toprak, ağaç ve orman... Kelamsız, harfsiz... Yürüdükçe zenginleşti etrafım. Ağaçlarla doldu dört bir yanı. Amanlar'da yaşadığım bu zamanlar bir başka geldi bana. Ben sustukça Amanlar söyledi. Amanlar söyledikçe ben sustum.

Amanlar'daki taş yığınlarından, göğün mavisine dokunan çam ağaçlarından, yerde biten mantarlardan dinlediklerimi söylemek zor, belki anlamak ve hissetmek mümkün. Belki doğanın feryadını, onu sahiplenmek ve sevmek gerektiğini söyleyebilirim. Tabiat, yani bize karşılık beklemeden bir şeyler veren o toprak ana insandan, evlatlarından muhabbet bekliyor. İnsan tabiatı kirletirken özünü kirlettiğini ne zaman anlayacak? Toprak beslenmek, sevmek, onu vatan bilmek için yaratılmıştır. Kirletmek için değil.

Amanlar'da yürürken bunları düşündüm. Amanlar bana tabiatın kadimden beri insana nasıl dost olduğunu hissettirdi. Ama onun sevgiye, sevmeye susuz olduğunu da duydum derinlerden. Biz, toprakla ve onu severek içimizdeki enerjiyi ortaya çıkarabilir ve böylece aziz ömrümüzü yaşamaya ve yaşanmaya daha çok layık kılabiliriz.





DÖRTDİVAN KARAEBLİ YAYLASI'NDA MUHABBETLİ BİR GECE

Murtaza Abi, “Goca oğlan, goca oğlan!” diye bağıyor. Mevzuyu başta anlayamadım. Bulduğumuz evden başka yaylada bir evde daha göç vardı. Onlara mı sesleniyor, diye düşündüm. Fakat o an aklıma gelmeyen bir bilgi vardı Dörtdivan’la ilgili. Hemen akabinde onu hatırladım.

Soğuk bir Kasım akşamı... Ay gökte tepsi gibi. Yıldızlar pırıl pırıl... Gökyüzü berrak. Hasan Abi, telefonla görüştüğümüzde “Yaylaya gidiyoruz.” demişti. “Adam beni de alırdı!” dediğimde sağ olsunlar üşenmediler, Adakınık Köyü’nden geri dönüp Çavuşlar Camii yanından beni de aldılar.

Hasan Abi Dörtdivan tarihine ve değerlerine çok meraklı birisi. Giderken çok faydalı bir sohbetimiz oldu kendisiyle. Dün akşamki sohbetimizden sadece dört beş tane yazı konusu çıkardığımı söyleyebilirim.

Zifiri karanlık vardı etrafta. Telefonlar çekmiyordu. İnternet yoktu. Arayan soran yoktu yani bizi. Eller gerekli gereksiz yere telefonlarda değildi.

Gittiğimiz yer Dörtdivan’ın Çavuşlar Mahallesi’nin bir yaylasıydı. Yaylaya daha önceleri “Karaevli Yaylası” dendiğini Hasan Abi bir yaşlı amcadan yeni öğrenmiş. Çok şaşırdım. Bunlar Oğuzların iki boyunun ismiydi. Meğer Dörtdivan’da Karaevliler de varmış, dedirtecek çok önemli bir bilgiydi. Kınık boyunun ismini taşıyan Bucakkınık ve Adakınık köyleri ve Döğer boyunun ismini taşıyan Aşağıdüver, Yukarıdüver köylerinin yanı sıra bir de böyle iki boyla ilgili bir bilgiye daha ulaşmıştım. Doğrusu epey heyecanlanmıştım.

Yaylaya vardık. Biz, Hasan Abilerin evinin biraz aşağısında onunla beraber minibüsten indik. Yaylanın camisini gezdik. Cami yığma taştan yapılmıştı ve duvarında ay yıldız motifi vardı. Tamiratına dair bazı işaretler de koymuşlardı. Dörtdivanlıların “buğar” dediği ve su alınan üstü kapalı bir yeri gösterdi Hasan Abi. Tarihi eser gibiydi ve içinde hâlâ su vardı. Fotoğraf almak pek de mümkün değildi. Fakat gecenin karanlığında birkaç tane almaya çalıştık.

Bana biraz buradaki çocukluğundan ve yayladan bahsetti Hasan Abi. Sonra yayla evlerine geçtik. Muhteşem bir manzara vardı. Az önce dediğim gibi ay gökte yıldızlarla beraber pırıl pırıldı. Gökyüzünün lacivert rengi doğrusu nefisti. Hava soğuktu.

Eve geçince Murtaza Abi, Nihat Abi, minibüsün şoförü İsmet Abi, Harun Abi, Hasan Abi’nin ikizi Ethem Abi sobayı yakmakla meşguldüler. Soba yanınca içeri hemen ısınıverdi. Zaten yayla evleri küçük olur. Bu sobanın ateşi birazdan başlayacak koyu muhabbetin habercisiydi.

Bilenler bilir, köylerde, köy odalarında sobanın sohbetleri besleyen acayip bir sıcaklığı vardır. Murtaza Abi arada bir coşuyordu bu sohbetlerde. Bir kere de yayla evinin çıkmasına doğru “Goca Oğlan, Goca Oğlan!” diye seslendi. Ses yaylada yankılandı. Goca oğlan diye Dörtdivan’da aylara denir. Aylar bazen yayla yerleşkelerine inerler. İnsanlara pek fazla rahatsızlık vermezler. Belki arada dostane bir münasebet de oluşmuştur. Bu goca oğlan tabirinde, bir insanın sanki bir yakınına, arkadaşına seslenirkenki sıcaklık yok mu? İşte bu

yaylaları yurt edinmiş Oğuzların Karaevli boylarına mensup Çavuşlarlıların dilinden de bu sıcaklığı duyabilirdiniz.

Yemek yendikten sonra çay faslına geçtik ve muhabbet sobanın ateşiyle beraber iyice içimizi sardı. Tarih, edebiyat, kültür, şiir, şairlerin hayatı, menkıbeler, din, tasavvuf konularında epey güzel ve muhabbetli bir akşam olmuştu. Buradaki insanların büyük kısmı 80'li yıllarda doğmuştu. Genel kültürleri ne kadar iyiydi! Böyle derin bir sohbeti şimdiki delikanlılarla yapmak mümkün müydü?

Saat on ikiye yaklaştığında birkaç parça eşya toparlandı ve minibüse geçtik. Modern insanın şehirlerden kovduğu muhabbet bu gece Karaevli Yaylası'nda adeta yaşanmıştı. Herkes ne kadar samimiydi! İnsanların birbirine saygısı derindi. Birlikte olmanın mutluluğu idi bu... Psikologların önünde, tatil beldelerinde ve alışveriş merkezlerinde insanların bulamayacağı bir nimetti bu geceki muhabbet. Bu kadim Oğuz yurdunda tarihin hemen yanımızda sessiz fakat derin derin aktığını duyuyordum.



Dörtdivan'da Yayla Evleri (Aşağıdüğer Yaylası)

DÖRTDİVAN'IN ORTAKÖY YAYLALARINDA

BİR GÜN

Dün (06.11.2022) Dörtdivan'ın Yaslıçalı Yaylası'na gitmek üzere yola çıktık. Esat ve Fahri Abiler de vardı. Cemaller'de birkaç görüşme yaptık. Fakat bize bu konuda yardımcı olabilecek birini bir türlü bulamadık. Cemaller köprüsünün başında beklerken Abdurrahman Sis abi geldi. Mevlüt Çimen abiyi tavsiye etti bize. Zaten o da Ortaköy'ün Yaylası Kirazlı'daymış. Biz de kalktık, Kirazlı Yayla'ya gittik. Mevlüt Çimen Hocamızın misafiri olduk, çayını içtik.

Mevlüt müdürüm Gerede Nüfus Müdürü olarak otuz yıldan fazla hizmet vermiş. Kirazlı Yayla'da demini almış çaylar eşliğinde kısa fakat koyu bir muhabbet faslımız oldu. Sonra hep birlikte ve Mevlüt hocamın aracıyla Eklice Yaylası'na doğru yola çıktık. Biraz sonra anladık ki, bizim bu yaylaları kendi başımıza bulmamızın imkânı yok. Önce Eklice'ye biraz bozuk ve zorlu bir yoldan devam ettik. Yol üzerinde birkaç yerde durduk. Önce Tepegölcük'ü uzaktan seyrettik. Yine karşıda ormanlar içerisinde Sakarca denen bir açıklık vardı. Durduğumuz yerden Dörtdivan ovası da gözükiyordu. Hava çok güzeldi. Birkaç fotoğraf aldık ve sonra yola devam ettik.

Eklice Yaylası'nın alt tarafına kadar geldik. Yukarıya arabayla çıkılmıyordu. Aracı yaylanın hemen alt yanına bıraktık ve böylece Eklice'ye doğru kısa bir yürüyüş de başlamış oldu bizim için.

Yağmur sularının perişan ettiği yollardan dik bir yamacı yürüdükten sonra Eklice Yaylası göründü. Etraf ormanlıktı ve her yer köknar ağaçlarıyla doluydu. Yaylanın çimeni sonbahar rengi olan sarıya bürünmüştü.

Yayla bir açıklık olarak duruyordu öylece. Hiç ev kalmamıştı. Ev temelleri vardı. Burası Ortaköy'ün tabir yerindeyse Yaslıçalı'ya giderken yayladığı ve bir hafta kadar kaldığı güzergâh üzerindeki bir yayla durumundaydı. Artık pek kimselerin uğramadığı anlaşıyordu. Bu yayla Dörtdivan'ı ve Gerede'yi görüyordu.

Mevlüt müdürüm bize buradaki hatıralarından bahsetti biraz. Buraya önceden taze otları yemek üzere gelen öküzleri ve onların başında duran genç ve yaşlı insanlardan söz etti. Yaylanın hemen başında kalan bir köknarın altında oturduklarından, yaylada ateş yaktıklarından ve ateşin başında sabaha kadar süren sohbetlerden bahsetti. Tabii yaşanmış gün. İnsan böylesi bir yerde hemen hatıralarla doluyor.

Burada bir müddet kaldıktan Ortaköy'ün diğer yaylası Yaslıçalı'ya doğru yola çıktık. Yol üzerinde kırtıl denen otların çok olduğu çayırılık bir alanda ve yol üzerinde ormancılar kesimle meşgul oluyordu. Yol kısmen kapalıydı. Sağolsunlar biraz da bizim yardımımızla açıldılar. Biz de Yaslıçalı'ya varabildik. Gün akşama kavuşmak üzereydi. Esat abi ile hemen bazı fotoğraflar aldık.

Yaslıçalı Yaylası Dörtdivan'da gördüğüm en güzel yaylalardan biriydi. Yedi sekiz yıl öncesine kadar burada göç varmış. Şimdi yok. Evler yıkılmaya yüz tutmuş. Her taraf yaylaya

adını veren yasl  ardı larla doluydu. Burada çok eski zamanlarda da bir yaşamın olduğu anlaşılıyordu.

Yaylanın bir  e mesi var. Mevlüt müdürüm ve diğer köylüler buraya güzel şeyler yapmak istemişler. Fakat yaylanın uzak olu u burayı zaman zaman uğranan bir yayla durumuna getirmiş. Yayla oldukça güzel bir yaylaydı. Kar ıda Kekecin Kayası denen ve sesin çok iyi yankılandığı kayalıklar vardı.

Burada karanlıkta yanımızdaki termostan birkaç bardak çay içtikten sonra Kirazlı Yayla'ya doğru yola çıktık. Hava kararmı tı. Ay gökte parlıyordu. Biraz sohbet ederek biraz da ormanın sessizliğini dinleyerek Kirazlı'ya vardık. Orada Mevlüt m d r mle ısmarla tık. Sonra Dörtdivan'a geldik. Çok güzel ve verimli bir gün olmuştu. Ortaköy' n    yaylasında; Kirazlı'da, Eklice'de ve Yassı alı'da bir gün ge irmi tik. Dörtdivan Yaylaları kitabımız bu verimli g nle birlikte artık sona doğru yakla ıyordu.

DÖRTDİVAN-CEMALLER'İN KIRAZLI YAYLASI'NDA BİR GÜN

26 Ekim 2024 Tarihinden

Dün oldukça dolu bir gündü. Cemaller köyünün yaylası Kirazlı'ya gittik. Hazırlandıktan sonra Ahmet Abi ve Tunahan'la yola çıktık. Cemaller'de Hasan Hüseyin'i aldık. Yayla yolları biraz zorluydu. Çetikören'in Kirazlı Yaylası'nda durduk. Yayla yemyeşildi hâlâ. Biraz etrafı seyrettik.

Sonra Cemaller'in Kirazlı Yaylası'na geldik. Yayla evine yerleştikten sonra Hasan Hüseyin sobayı tutuşturdu. O soğu yayla evi biraz sonra sımsıcak oldu. Güzel bir kahvaltı yaptık. Kahvaltıdan sonra gürül gürül yanan sobanın yanına çaylı, muhabbetli bir faslımız oldu. Sonra öğle namazlarını kılıp mantar toplamaya gittik. Üç dört saat boyunca Kirazlı Yaylası'nın ötesindeki dağlarda, ormanlarda gezdik. Muhteşem bir gündü. Tepegökcük, Gavurambarı denen yerlerde gezindik. Epey de mantar bulduk: kanlıca ve akkayışkan. Mantardan daha önemlisi bu muhteşem tabiatta, ormanlarda, ağaçların arasında, o güzel doğada özgür ve derin duygularla gezmekti. Hasan Hüseyin'le epey de sohbet ettik. Tuna yakınlarımızdaydı. Daha sonra o da açıldı.

Böyle bir orman gezintisini öteden beri arıyor, istiyordum. Birçok yaşanmışlık, ağaçların insana verdiği huzur, ormanın gönlüme hep bir şeyler ilham eden hâli beni mest ediyor. Dün de bu anlamda çok güzel bir gündü. Dolu dolu gezdik. Biraz yorulmuştuk ama gönlümüz neşeye dolu yayla evine geldik.

Ahmet Abi, dışarıda oturmuş bizi bekliyordu. İçeriye geçtik. Sobayı tutuşturduk yine. Mantarları temizledik. Akkayışkanları Esat'e veririm diye ayırdım. Nitekim akşamleyin de onları Esat'a verdim. Mantarları temizledikten sonra sobanın üzerine dizdik. Tuna kendisine mantar sote yaptı. Bir de makarna yaptık kendimize. Muhabbetli, güzel bir yemekten sonra çay ve sohbet faslına geçtik.

Uzun müddet sohbet ettik. Özellikle memleket meseleleri, okulların hâli, ne yapılması gerektiği hususunda uzun süre konuştuk. Mantara gitmeden önce de böyle uzun bir muhabbet faslı olmuştu.

Akşam saat dokuza kadar yaylada kaldık. Akşam karanlığına kalmayı bilhassa istemiştik. Yaylada birkaç da göç vardı.

Dörtdivan'a dönmek için hazırlanıp çıktığımızda gökyüzündeki manzara karşısında büyüledik. Yıldızlar küme kümeydi. Uzun müddettir göğü böyle yıldızlarla dolu olarak görmemiştim. Çok etkilendik. Hava soğuktu. Biraz da üşüdüm. Fakat yayla evini toparlayan Hasan Hüseyin'i beklerken bir müddet göğü seyrettim. Harikaydı. Yıldızlarla dolu göğün insana verdiği duygular doğrusu muhteşemdi.

Dün bu anlamda çok güzel bir gün oldu. Bir yayla evinde ve yaylada, mantar toplayarak, sohbetli ve muhabbetli, çaylı ve yemekli harika bir gün geçirdik. İnsanın ömrüne ömür, canına can katan gün sonunda huzurlu bir uyku uyumak da en az bu kadar güzeldi.

SESVEREN KAYASI

Bolu'nun Dörtdivan ilçesi sınırları içinde bulunan Hokhok Yaylası'yla Çiçekli Yayla arasında “Sesveren Kayası” diye bilinen kayalıklar vardır. Cemallerliler “Sesveren Kayası'na ses vermeden geçilmez!” derlermiş. Kazını, ineğini kaybeden köylüler bu kayanın yanından geçtiklerinde şöyle seslenirmiş:

Sesveren, Sesveren!
Gazlar geçti mi!

ya da

Sesveren, Sesveren!
Ala ineği gördün mü?

derlermiş. Teyzeler, kadınlar bu kayalıkların yanından geçerken böyle seslenirmiş. Heybetiyle hemen insanı etkisi altına alan Sesveren Kayalıkları'ndan bir kısmı aşağıya çökmüştü, fakat kayalıklarda ismine uygun olarak hâlâ iyi yankı yapıyordu. Bu kaya için yazılan şu manzumeyi buraya kaydedelim:

Sesveren Kayası artık ses vermez
Yaylaya göçülmez bilmem nedendir
Yaylalar yalnızdır kimseler durmaz
Sulardan içilmez bilmem nedendir.

Sesveren, Sesveren diyen var mıdır
Sesveren yolları böyle dar mıdır
Yaylaya yağın yağmur mu kar mıdır
Dereden geçilmez bilmem nedendir.

Hokhok Yaylası'nda Sesveren var
Maziye Çiçekli'de bir gören var
Yaylada çiçeği elbet deren var
Yaylalar açılmaz bilmem nedendir.

Sesveren Kayası yıkılmış gider
Sanmayın çobanlar koyunlar güder
Gariplik yaylaya neler de eder
Otları biçilmez bilmem nedendir.

Sesveren, Sesveren kazların nerde
Çiçekli Yaylası kızların nerde
Kışların, baharın, yazların nerde
Zamanlar seçilmez bilmem nedendir.

Sesveren Kayası elveda sana
Neler düşündürdün bu gece bana
Yaylada görülmez oğul ve ana

Kederden kaçılmaz bilmem nedendir

Sesveren Kayası artık kimseye ses vermiyor. Yaylaya göçenler yok. Yaylalar sahipsiz kaldıkça, insanlar buraya göç etmedikçe daha birçok hatıra geçmişin dünyasına çekilmeye devam edecek. Âcizâne bu yazıyla ve bir şiirle Sesveren Kayası'nı yâd etmiş olduk.



Dörtdivan'ın Hokhok Yaylası ile Çeçiçekli Yayla arasında bulunan Sesveren Kayası.

SORKUN ALADAĞI

Yaylalara, dağlara doğru yürüyünce insan derin bir duygu ve düşünce âlemine dalyor. Tabiatın engin dinginliği içinde, sessiz, sakın, tamamen içimize gömülmüş olarak bambaşka âleme uyanırız buralarda. Özellikle yaylalara gidince bende böyle olur.

Bu duyguları Sorkun Aladağı Yaylası'na gittiğim vakit biraz daha derinden duydum diyebilirim. Aynı köyün o güzelim Bıçkı Yaylası'ndan yukarıya dik ve dar bir yoldan çıkınca sizi küçük bir şelale karşılar. Sonra Sorkunluların Kedi Kayası dedikleri kayadan sağa dönünce yavaş yavaş başka bir âleme adım attığınızı duyarsınız. Bıçkı Yaylası'nda etrafınızı kuşatan ağaçlar, ormanlar ve şırıl şırıl akan su buradan sonra yerini engin bir sessizliğe ve dinginliğe bırakır. Yakınlaştıkça yayla evleri görülür. Bunlar metruk ve artık kimselerin uğramadığı yerler hâline gelmiştir. Yaylanın arkasında kocaman ve Öküz Kayası denen kayalıklar vardır. Oldukça yüksek bu kayalıklardan yaylayı ve etrafını bütün berraklığıyla izleyebilirsiniz. Karşıda uzanan Kıbrısık'a ait Yazıca Yaylası da uzaktan size bir merhaba der.

Bir bahar deminde gitmişseniz buraya çiçeklerin ve rüzgârla beraber salınan taze otların kokusunu duyarsınız. Yaylanın hemen aşağısında Aladağlar boyunca akan ve birçok dereyle beslenen akarsuyun kaynağına bakarsınız. Burada her şey taze, yeni ve dinçtir. Siz de içten içe öyle olmaya başlarsınız. Yaylada bir insan varsa orada hatıralar ölmez. Ölmeyen hatıraları bütün kalbinizde hissedersiniz. Kelimelere dökülemeyen yüzlerce yıllık hatıralar bize çok derinden bir merhaba der. Yanından geçtiğiniz bir yayla evi nice güzelliklere, ümitlere, hatıralara, hüznünlere sahiplik etmiştir de siz bunu içten duyarsınız. Yaylaya gelen, orada yaylayan yoktur ve bunca güzellik bir bakış, bir nefes gibi gönlünüze dâhil olur ve oradaki müstesna yerini alır. Yalnızlığın, özlemin yurdu bu yaylalar sizi çağırır. Karşı konulmaz bir davet olur yaylada her duyduğunuz his. Sorkun Aladağı bir vakit durabildiğim, ancak gönlümde müstesna yer edinen o güzelim yayla, gökyüzünü kaplayan bulutlar arasında yemyeşil bir zümrüt gibi parıldar. Rüzgârın, çimenin, tertemiz suların, bulutlu ve mavi gökyüzünün bu kadar berrak, böylesine temiz, samimî ve davetkâr olduğu bir başka yer var mı, bilmiyorum. Yeryüzüyle gökyüzü arasında hemen bir geçit gibi uzanan bu yayla hem yerin hem de göğün nimetlerini kendinde bir araya getirmiştir.

Doğrusunu söylemem gerekirse Sorkun Aladağı'nın sanki orada hiçbir şey yaşanmamış gibi terk edilmiş olması yüreğimi burktu ve bana bu yazıyı yazmam gerektiğini düşündürdü. Karşıda uzanan Kıbrısık yaylası ve diğer bütün yaylalar farklı değildi ki! Sorkun Aladağı ve diğer yaylalarımız unutulmasın. Hatırlansın ve sevilsin. Bazen bir vesileyle anılsın. Çocuklarımız onları bilsin. Yaylalara şiirler yazılsın. Yaşlılar bize yaylaları anlatsın. Hep birlikte coşku ve sevgi içinde yaylalara gidelim ve biraz olsun hayatın o saf ve temiz hâlini birlikte duyalım.





Sorkun Aladağı ve Dörtdivan Yaylaları Kitabımız İçinde Sorkun Aladağı'nda Fotoğraf Çekerken.